శాపం గెలిచింది!

● మ్యాలూరి ప్రేమ్‌కుమార్

[కలకత్తాలో, రాష్‌బిహారీ అవెన్యూలో, ఒక రెండంతస్తుల భవంతిలో, రెండు వాటాల మధ్య గది అది. ఎడమ భాగంలో రాఘవయ్యగారూ, కొడుకూ ఉంటున్నారు. కుడి పక్క మేజర్ రావుగారు ఉంటున్నారు. ఎవరు వీధిలోకి వెళ్ళాలన్నా ముందు ఆ గదిలో కలుసుకుని ఎదురుగా కనిపిస్తున్న మధ్య ద్వారం (మిడిల్ వింగ్) నుంచే వెళ్ళాలి. కుడి పక్క ద్వారం (రైట్ వింగ్) మేజర్‌రావు ఇంట్లోకీ, ఎడమ పక్క ద్వారం (లెఫ్ట్‌వింగ్) రాఘవయ్యగారి ఇంట్లోకీ దారి తీస్తాయి. మధ్య ద్వారానికీ, కుడి ద్వారానికీ మధ్యగ గోడ కిటికీ. దాని ముందు ఓ పొడవైన స్టాండు, దాని మీదను ఓ టెలిఫోను ఉన్నాయి. కుడి ద్వారానికి ముందుగా టేబిలూ, దాని ముందో కుర్చీ ఉన్నాయి. టేబిలు మీద చదరంగం బల్ల పరిచి ఉంది. పక్కనే పావులు పడి ఉన్నాయి. టేబిల్ వెనకాల — అంటే కిటికీ ముందుగా వాలు కుర్చీ, దానికి ఎడమ పక్కనో టీపాయి ఉన్నాయి. టీపాయి మీద రెండు మూడు దిన పత్రికలూ, ఏష్ ట్రే, సిగర్ లైటరూ ఉన్నాయి. గదిలో గోడలకి చక్కని కాలెండర్లూ, ద్వారాలకి అందమైన తెరలూ అమర్చారు.

ఎడమ భాగంలో రాఘవయ్యగారూ, కొడుకే ఉంటున్నారు. ఆయ నెక్కడో ప్రైవేటు కంపెనీలో పని చేస్తున్నారు. కుడి భాగంలో మేజర్ రావు ఉంటున్నారు. ఆయ నొక రిటయిరయిన మిలిటరీ ఆఫీసర్. యుద్ధంలో కుడిచెయ్యి పోయింది. అరవై ఏళ్ళ దగ్గరవుతూన్నా, ఆరడుగుల గంభీరమైన విగ్రహం ఆయనది.

తెర లేచింది. కిటికీ ముందు నిలుచుని అవతల చీకటిని చూస్తూ సిగరెట్టు కాల్చుకుంటున్నారు రావు

గారు. సిల్కు నైట్ గౌనులో ఉన్నారు. రాఘవయ్యగారి పాటాలోంచి కమ్మని పాట వినిపిస్తూంది. ఎటో శూన్యంలోకి వెర్రిగా చూస్తూ ఆ కమ్మని పాట వింటున్నారు రావుగారు. సన్నగా తీయగా వినిపిస్తూంది దా పాట. అంతవరకూ మౌనంగా వింటూన్న రావుగారు హఠాత్తుగా "నో నో" అంటూ అరిచారు. ఆయన గొంతులో ఆవేశం కన్నా ఆవేదనే వ్యక్తమయింది.

రావు : (అరుస్తూ) నో, నో, రాజూ. స్టాపిట్. ప్లీజ్ స్టాపిట్.

(లోపల టేప్ రికార్డర్ ఆగింది. రావుగారు తనలో తాను "నో, నో!" అని గొణుక్కుంటూన్నంతలో ఎడమ ద్వారం నుంచి రాజు వచ్చాడు. రాజు అందమైన యువకుడు. అవతల భాగంలో అద్దెకి ఉంటూన్న రాఘవయ్య గారి అబ్బాయి. పాతికేళ్లుంటాయి. హుషారైన

పాత్రలు:

మేజర్ రావు

రాజు

రాఘవయ్య

కోవాలి. ఈ గతం అన్నది సమాధిలో శవంలా కాకుండా అరచేతిలో అద్దంలా ఉండాలి, మేజర్ సాబ్. ఏమంటారు?

రావు : (నిర్జీవంగా నవ్వారు.) కరెక్ట్, రాజూ. అయితే, చంపేసుకోవా లనుకున్నా చావని జీవచ్ఛవాలు, రాజూ, ఈ గత స్మృతులు. (టేప్ రికార్డర్‌ని వెర్రిగా చూస్తూ) నేను నేనుగా బ్రతికి ఉండే రోజులలోని **తియ్యటి** అనుభవాలని

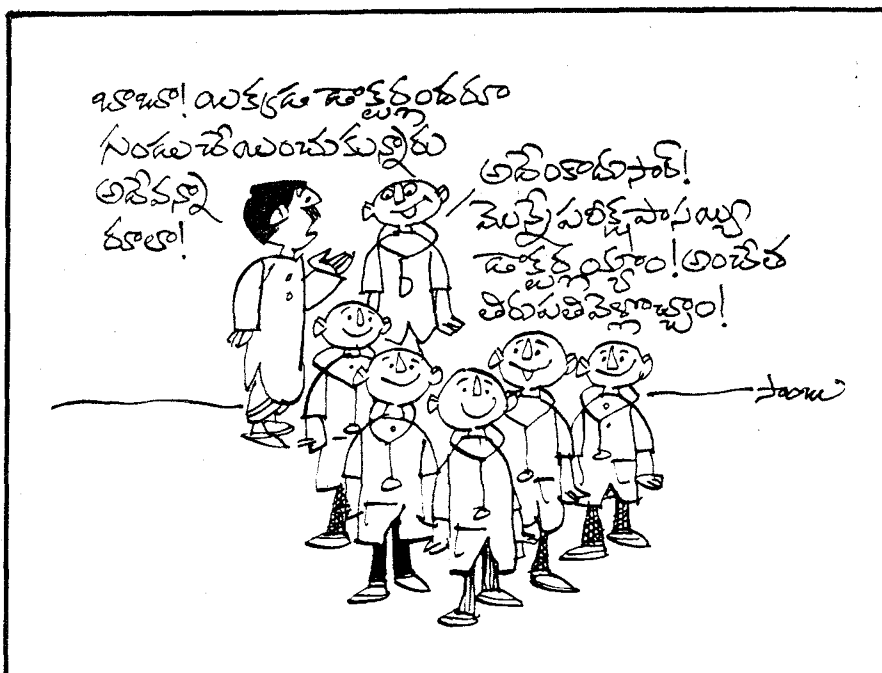

కుర్రాడు. కలకలా నవ్వుతూ కబుర్లు చెప్పే మనస్తత్వం.)

రావు : (దగ్గుతూ ఆగి) చెద పురుగులు కొరికేసిన ఆ పాత జీవితాన్ని నా కళ్ళ ముందు మళ్ళా తిరగదోయ్యకు, రాజూ.

రాజు : (రావుగారిని అదోలా చూసి చిన్నగా నవ్వి) సారీ సర్, సారీ. (టేప్ రికార్డర్‌ని టీపాయి మీద ఉంచాడు.)

రావు : (నిట్టూర్చి) ఆ టేప్ రికార్డర్‌ని నా ముందు మరి ఎప్పుడూ "ఆన్" చెయ్యకు, రాజూ! నా జీవితంలో అంధకారాన్ని చెదరగొట్టగల కాంతిరేఖ ఇంకా ఎక్కడో ఏ మూలనో మిగిలి ఉంది. అది "ఆఫ్" చెయ్యకు, రాజూ.

రాజు : (తేలికగా నవ్వేస్తూ) ఈ గతంలో అనుభవాల్ని బలవంతంగా చంపేసుకోకూడదు, మేజర్‌సాబ్. అప్పుడప్పుడు తవ్వి ముందేసుకుని చూసు

నాకు పదే పదే వినిపించి నా మీద కసి పెంచుకుని నన్ను వెక్కిరిస్తూంటూం దా టేప్ రికార్డర్. అందుకే అది అంటే నాకు ఎంతో అసహ్యం; అంతకు మించి భయం. (క్షణం ఆగి) కాని, నేను కన్ను మూసే వరకూ అది నాకు దూరం కాకూడదు, రాజూ! అది నా జీవం !!

రాజు : చూశారా? మీరు మరిచిపోవాలనుకుంటూన్న గతాన్నే మరీ మరీ తవ్వి ముందేసుకోవా లనుకుంటున్నారు. మనిషి జీవిత కాలాన్ని సెకండ్లలోకి మారిస్తే ప్రతి సెకండూ ఒక్కొక్క అనుభవాన్ని విప్పి చెబుతుంది. ఆ అనుభవాలన్నీ వచ్చి సమ్మెచేస్తూ వెధవ ముఖాలు వేసుకుని మన ముందే నిలబడతాయి. (రావుగారు ఎటో చూస్తూ ఆలోచిస్తున్నారు.) మీ మూడ్ డిస్టర్బ్ చేసినట్టున్నాను. అయామ్ సారీ! (మాట మారుస్తూ) ఏ శిల్పాల మధ్య

[illegible] — [illegible].
[illegible]

రావు : ([illegible]) [illegible]
[illegible]

([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ...)

రావు : [illegible]

రాజు : (ఎందుకో ఈ [illegible] అని [illegible]) [illegible] కదా? షుగర్ షుగర్. [illegible] [illegible] — [illegible] రికార్డ్ చేసిన [illegible]. నాకు ఇలాంటి [illegible], మేజర్ సాబ్. ఇలా ఈ [illegible] మనసంప్రాప్తి, [illegible] కోసుకుంటాం [illegible] నా చిన్నతనంలో [illegible], [illegible] కథలన్నా [illegible] అవుతున్నానకే, [illegible] చూసి వచ్చేవాడిని. [illegible] (ఈ ఉపన్యాసం [illegible] బల్లమీద [illegible]) [illegible] కాలి ఎంత [illegible] నీళ్ళు త్రాగుతున్నా [illegible] టండీ ఇది! తెలుసు [illegible] !!

రావు : (తల ఎత్తి రాజుని చూసి [illegible]) [illegible] రాజూ! కడుపు చేత పట్టుకుని [illegible] చేస్తూన్న అనంత [illegible]. ఈ వేళటి మజిలీ ఇక్కడిది ([illegible]) రేపు ఎక్కడో! (క్షణం ఆగి) [illegible] ఎలాంటి బ్రతుకులు బ్రతికినా [illegible] తెలుగు దేశంలో, తెలుగు వాళ్ళ మధ్య "అయ్యో!" అన్న సానుభూతి వింటూ [illegible]. (నవ్వి) మీన్ ఆయిడియాస్ కదా? కమాన్, రెండు ఎత్తులు వేద్దాం. (టేబుల్ మీదనే ఒక అంచున కూర్చున్నారు.)

రాజు : (తెల్లబోయి) ఇప్పుడా! (కుర్చీ లాక్కుని కూర్చున్నాడు.) [illegible]. మా ఫాదర్ ఇంకా రాలేదు. [illegible] లేదో. (అయిష్టంగా [illegible].)

రావు: నా కీ చదరంగం ఆడుకోవటం ఇష్టం, వానాకాలం సాయంత్రం బయట వర్షం పడుతూంటే గదిలో ఒంటరిగా కూర్చుని [illegible] తినటం అన్నా ఎంతో ఇష్టం, రాజా. [illegible] అంటే మా రాజీకి పంచ ప్రాణాలు.

రాత్రిపూలు

ఎస్. ఎస్. నాయకర్

చీకటి గుండెను చీల్చెడు
  చిన్న చిన్న బాణా లవి!
ఆకసమ్ము నందు కదలు
అందమైన గోళా లవి!

బంగరు రంగారు ముద్దు
పాప పెదవిపై నవ్వులు!
రాత్రివేళ జగతికి అను
రాగ మొదవు తెలిపువ్వులు!

చందమామ కొలువునందు
సామంతములై మెలగును!
ఆసను లేని అదను నందు
స్వతంత్రమ్ములై వెలయును!

అందరికీ చిరువెలుగులు
అందించే దీపాలు!
అమరులైన మహనీయుల
ఆత్మల ప్రతిరూపాలు!

గగనమందు మణుల వోలె
నిగనిగలాడే చుక్కలు!
వాసిని కేరగ కోరె
వాలల కేది రెక్కలు?

రాజు : రాజీ ఎవరు?

రావు : (నిర్జీవంగా నవ్వి) మా అమ్మాయి, రాజా. అఫ్ కోర్స్ - ఇప్పుడు లేదులే. (వెర్రిగా నిట్టూర్చి) జంతికల మాట మరిచిపోయాను గానీ, ఈ చదరంగం మాత్రం నా నుంచి దూరం కానని భీష్మించుకుని కూర్చుంది. ఈ పావులూ, సిగరెట్ టిన్నూ, న్యూస్ పేపరూ, నాయర్ పంపించే కారియరూ — ఇవే నా పంచ ప్రాణాలు, రాజా. కమాన్, ఆడు.

రాజు : (ఎత్తులు వేస్తూ ఆగి) నాలుగే చెప్పి అయిదో ప్రాణం మరిచిపోయారు, మేజర్ సాబ్.

రావు : (ఎత్తు వేయబోతూ చటుక్కున ఆగి) లేదు, రాజా. ఆ టేప్ రికార్డర్ నా జీవం. (ఎత్తు వేసి) కమాన్. (రాజా వేశాక) వెరీ గుడ్! (మరో ఎత్తు వేసి) ఎలా ఉంది?

రాజు : దిగ్బంధనం చేసినట్టుంది. మా బామ్మ లేదూ- (నవ్వేసి) అఫ్‌కోర్స్ పోయింది లెండి. తీర్థ యాత్రలకని కాశీ వెళ్ళి గంగలో బుడింగున మునిగిపోయింది. అంతే. మరి లేవలేదు. ఆవిడ అంటూండేది — చింత పిక్కల ఆట, అష్టా చెమ్మా, వైకుంఠపాళీ, చదరంగం — ఇవన్నీ ఆడవాళ్ళు ఆడగలిగినంత చక్కగా మనం ఆడ లేమని.

రావు : నో, నో. దట్స్ రాంగ్. (ఏదో చెప్పబోయేంతలో దగ్గు తెర వచ్చింది. తమాయించుకుని ఆయాస పడ్డారు. రాజా ఎత్తు వేశాక) వెరీ గుడ్! (తను మరొక ఎత్తు వేస్తూ) తియ్యి నీ ఏనుగు.

రాజు : ఏనుగై పోయింది. దిక్కుమాలిన ఏనుగు. (చిన్న బోయి ఏనుగును తీసేస్తూ) అసలు నా ఆటంతా గుఱ్ఱాల మీదే నడుస్తుంది లెండి. (ఎత్తు వేసి) ఎలా ఉంది? (రావుగారు వేశాక) భలే ఎత్తు వేశారే! నా రాజు పద్మవ్యూహంలో చిక్కుపడిపోతున్నాడు, మేజర్‌సాబ్. ప్రవేశిం చటమేగాని, బయటికి రావటం ఈ రాజుకీ తెలియదు. (ఎత్తువేసి) కేరీయాన్. (రావుగారు ఎత్తు వేశారు.) గుడ్ గాడ్, నా ఆట కట్టేసేలా ఉన్నారే.

రావు : (అదోలా నవ్వి) నీ ఆట నా చేతిలోనే కట్టు బడాలి, రాజా! రాజు మీద నేను వేసే ప్రతీ ఎత్తూ ఫలించి రాజు కట్టుబడాలి, రాజా!

(రావుగారి మాటలలో ఏదో వింత ధ్వని రాజని క్షణం సేపు కలవరపరిచింది. చటుక్కున తల ఎత్తి చూశాడు. ఇద్దరి చూపులూ ఒక్కసారి కలిశాయి. నిర్మలంగా నవ్వారు రావుగారు.)

రావు : నీ ఆట అంతా గుఱ్ఱాల మీదే ఉందన్నావుగా? (ఎత్తు వేసి) తియ్యి నీ గుఱ్ఱం. ఇప్పుడు నీ రాజుకి రక్షణ లేదు, రాజా. ఆటకట్టు. (నవ్వారు.)

రాజు : ఒక్కసారి రావుగారి ముఖంలోకి చూసి ఎందుకో గాభరాపడుతూ, అది అణుచుకోవాలన్న ప్రయత్నంలో వెకిలిగా నవ్వి కుర్చీలోంచి లేచాడు.) కట్టేశారే! అదేం ఖర్మమో గాని, గెలవటం అన్నది నా జీవితంలోనే లేదండి. స్కూలు ఫైనలు మొదటి సంవత్సరం క్షవరం కావటంతో ప్రారంభమైన ఈ ఓటమి నా ప్రతి విశ్వాసం మీదా దెబ్బ తీసి జయిస్తూనే ఉందండీ. క్షణంలో ఆట కట్టి పారేశారు! (రావుగారి పెదవుల మీద నో జీవం లేని నవ్వు మెరిసి మాయమయింది. అప్రయత్నంగా బల్ల మీది పావులన్నీ చిందరవందరగా కలిపేశారు.)

రావు : (లేచి నిలుచున్నారు. కళ్ళు చెమ్మగిల్లుతున్నాయి) కాని, చేతులారా నా ఆట నేనే కట్టేసుకున్నాను, రాజా! ఎవరి శాపమో నా చెవులలో వికృతంగా ప్రతిధ్వనిస్తూంటే జీవితంలో అడుగడుగునా చిత్తుగా ఓడిపోతున్నాను. ఈ రంగు రంగుల చదరంగపు గళ్ళలో గుడ్డిగా గంతులేస్తూ, గతాన్ని నెమరువేసుకోలేక, భవిష్యత్తుని ఊహించుకోలేక, ఈ పిచ్చి జీవితానికి డెఫినిషన్ తెలియక పిచ్చెక్కి పోతున్నాను, రాజా!

(అంతలో ఆయనకి విపరీతంగా దగ్గు వచ్చింది. కిరకిరా చుట్టుకుపోయి భయంకరంగా దగ్గుతున్నారు. రాజు గాభరాపడి "మేజర్ సాబ్!" అంటూ ఆత్రంగా వచ్చి ఆదుకో బోయాడు. రావుగారు తమాయించుకుని నెమ్మదిగా కోలుకుని ఆయాసపడుతూ నిట్టూర్చారు.)

రావు : ఈ జబ్బు నన్ను చంపెయ్యదు, రాజా, జీవ సమాధి కడుతుంది. పారిపోయే వయస్సునూ, తిరిపోతూన్న కాలాన్నీ గుర్తుచేసి హెచ్చరిస్తూం టుంది. మృత్యువు వచ్చి నా ముందు ఎంత వికృతంగా నాట్యం చేసినా నా కళ్ళకి కొత్త పెళ్ళికూతురిలాగే కనుపిస్తుంది, రాజా. ఎన్నో మారులు చచ్చి బ్రతికిన నాకు మరిక చచ్చే వరకూ చావు రాదు, రాజా. ([illegible] కుర్చీలో వాలిపోయారు.)

రాజు : (నిట్టూర్చి నెమ్మదిగా అన్నాడు.) కొందరి జీవితాలు చాలా తమాషాగా కనుపిస్తాయి, మేజర్‌సాబ్. కొందరు ఎప్పుడూ కలకలా నవ్వుతూ నిర్విచారంగా కనుపిస్తారు. కాని, వారి హృదయాల అట్టడుగు అగాధాలు పరిశోధిస్తే విషాద స్వరంతో గాయాలు వికృతంగా కనుపిస్తాయి. ఈ రెండో తెగ వాళ్ళున్నారు చూశారూ? తాము సుఖపడుతున్నా, అందుకు ఎదుటి వాడు ఎక్కడ ఏడిచిపోతాడోనని వెధవ ముఖం వేసుకుని ఎప్పుడూ ఏడుస్తున్నట్టే కనుపిస్తారు. (నవ్వి) కుళ్ళు వెధవలు!

రావు : (సూటిగా అడిగారు.) ఇందులో నేను ఏ తరహాకి చెందిన వాడి నంటావు?

రాజు : (ఎదురుచూడని ఈ ప్రశ్నకి తడబడి) నో. నో... ఐ మీన్ —.

రావు : (నవ్వి) ఇలాంటి ప్రశ్న ఎప్పుడు ఎదురైనా ఎవరికీ ఏ సమాధానమూ ఇవ్వకు, రాజా. ఇస్తే వాళ్ళ అంచనాకి నువ్వు ఇట్టే దొరికిపోతావు. (నిట్టూర్చి) ఎవరి అంచనాకీ అందనిదీ, ఏ కొలతకీ లొంగనిదీ ఒక్కటే, రాజా! హ్యూమన్ సైకాలజీ. చిత్రమైన మనిషి మనస్సు.

రాజు : (ఎందుకో రాజు ముఖంలో వింతకాంతి వెలిగింది.) మీరు సరాసరి మళ్ళా నా పాయింటుకే వస్తున్నారు, మేజర్‌సాబ్. ఇంకొకరి విషయం ఎందుకు? మీ విషయమే తీసుకుందాం. నాలుగు నెలల క్రితం మీరు ఈ ఇంట్లో దిగారు. ఈ నాలుగు నెలలూ మనల్ని ఎంతో సన్నిహితుల్ని చేశాయి. కాని ఇప్పటికీ మీరు నాకు సరిగ్గా అర్థం కాలేదు. ఒక్కొక్కసారి మీ మాటలూ, ప్రవర్తనా చూస్తుంటే—

రావు : (రాజు కళ్ళలోకి సూటిగా చూస్తూ) పిచ్చివాడి నేమో అనిపిస్తోందా! (రాజు గాభరాపడి ఏదో అనబోయేంతలో రావుగారే అన్నారు.) మనిషి మనస్సు చాలా ఎదిగి పోయింది, రాజా. పిడికెడు హృదయంలో విశాల విశ్వాన్నే ఇముడ్చు కోగలిగేంత ఎదిగిపోయింది. (నెమ్మదిగా లేచారు.) మారణహోమంతో విశ్వాన్నే దహించాలన్న ఆశయాలతోపాటు, విశ్వ శాంతి సూత్రాలనీ ఒకే అరలో దాచుకో గలిగేంత చిత్రమైనదీ మనస్సు. (నీరసంగా

అన్నారు.) అయితే, అప్పుడప్పుడు మరీ ఇరుకై పోతుంది, రాజా! (అంతలో దగ్గు వచ్చింది. ఊపిరి సలపనివ్వకుండా దగ్గి నెమ్మదిగా తేరుకుని రాజు కళ్లలోకి సూటిగా చూస్తూ) నువ్వు మహాబలిపురం చూడలేదు కదూ? (చటుక్కున రాజు ముఖం వివర్ణం అవటం గమనించారు.) నో, నో. వెళ్లి చూడు. ప్రతి ఆర్టిస్టూ ఒక సారి వెళ్లి తప్పక చూసి రావలసిన శిథిలాలయం అది. పల్లవ చక్రవర్తుల ఔన్నత్యానికి గుర్తులవి! (ఆ శిల్పాలను గుర్తుచేసుకుంటూ) అంతంతలేసి రాతి ఏనుగులు. అచ్చం ఏనుగులే, రాజా! అక్కడ పాండవుల రథా లున్నాయి చూడూ. అవన్నీ ఏకశిలా నిర్మితాలే. (అవన్నీ తలుచుకుని ఉప్పొంగిపోతూ) అడుగడుగునా సుందరమైన రాతి మంటపాలు. ఆ మంటపం మీద —

(ఉత్సాహంతో ఏదో చెప్పబోతూన్న రావు గారు హఠాత్తుగా ఆగిపోయారు. గతంలో ఏదో గాయం గుండెల్లో చెదిరింది. తియ్యటి గీతం ఏదో ఆయన చెవులలో ప్రతిధ్వనిస్తోంది. వింటూ ఎటో శూన్యంలోకి వెర్రిగా చూస్తున్నారు. రాజు గాభరా పడుతున్నాడు. అయితే, అతని పరిస్థితి వేరు. రావు గారు అర్ధోక్తిలో ఆపేసిన విషయం వినాలని ఉంది అతనికి. ఆత్రం చంపుకోలేక అడిగేశాడు.)

రాజు : ఊఁ! ఆ మంటపం మీద?

(ఈ లోకంలోకి వచ్చి చటుక్కున రాజు వంక తిరిగారు రావుగారు. ఆయనకి వినిపిస్తూన్న తీయని గానం ఆగిపోయింది. కట్టలు తెగి వస్తూన్న దుఃఖాన్ని ఆపుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూ మౌనంగా వెనక్కి వచ్చి వాలుకుర్చీలో కూలబడి అరచేతిలో ముఖం దాచుకుని పసి పిల్లాడిలా బావురుమన్నారు. ఆయన విచిత్ర ప్రవర్తనకి తెల్లబోయి "మేజర్ సాబ్!" అంటూ వచ్చి ఓదార్చబోయాడు రాజు.)

రావు: (ఏడుస్తూ) నో, నో! నన్నీ ప్రపంచంలో ఎవరూ ఓదార్చలేరు, రాజా— ఒక మృత్యువు తప్ప. అదీ నన్ను చూసి భయంతో దూరంగా పారిపోతోంది, రాజా, పారిపోతోంది.

రాజు: (రావుగారిని అర్థం చేసుకోలేకపోయినా, ఆయన దుఃఖంతో మనస్సంతా వికలం అయిపోయింది. నిట్టూర్చి నెమ్మదిగా అన్నాడు) అందుకే మనిషి జీవితాన్ని గ్రాఫ్‌లా గీయాలంటాను, మేజర్‌సాబ్. ఏ మనస్సులో ఏ బాధలు దాగిఉన్నాయో, ఏ గుండెని ఏ గాయాలు ఎలా పిండి చేస్తున్నాయో స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

రావు: (ఏడుస్తూనే అరిచారు) నో! వీల్లేదు, రాజా! మనిషి నూరేళ్ల జీవితాన్ని గ్రాఫ్‌లా గీయకూడదు. గీస్తే ఆ గీతలు చిందర వందరగా, భయంకరంగా తిరిగి మనల్నే వెక్కిరిస్తాయి. సుఖమూ దుఃఖమూ, కలిమీ లేమీ, శాంతీ, అశాంతీ — అంతా ఏదో గజిబిజి గీతల మయం. (దుఃఖాన్ని దిగమింగి తేరుకుంటూ నెమ్మదిగా లేచారు.) ఏ మారుమూల గుడిసెలోనో పుట్టి, ఎక్కడెక్కడో తిరిగి, పెరిగి ఎందరో ఆత్మీయుల మధ్య ఎంతో

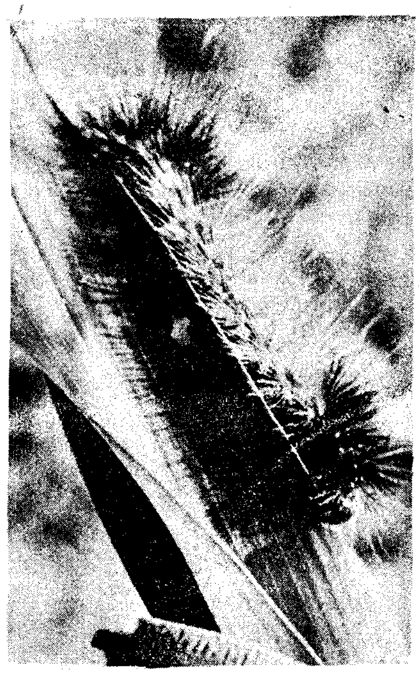

గొంగళి పురుగు

ఫోటో— డి. జనార్ధన్‌రాజు (మెహబూబ్ నగర్)

చరిత్ర సంపాదించుకుని, చివరకు ఎక్కడో ఏ గోతిముందో చావు మింగేస్తే— (నిర్జీవంగా నవ్వి) మట్టి మట్టిలో కలిసిపోతుంది. (హెచ్చరిస్తూన్నట్టు) అందుకే మనిషి నూరేళ్ల జీవితాన్ని గ్రాఫ్‌లా గీయకూడదు, రాజా, గీయకూడదు.

రాజు: (రావుగారిని అర్థం చేసుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూ ఆయన ముఖంలోకి సూటిగా చూస్తూ) మీరు చాలా చిత్రంగా మాట్లాడుతారు, మేజర్‌సాబ్. నాకు అర్థంకానంత ఉన్నతంగా మాట్లాడుతారు. ఈ నాలుగు నెలల పరిచయంలోనూ మీ పట్ల నా సమస్యలు ముడిపడి చిక్కుపడుతున్నాయే కాని, విడి నాకు అర్థం కావటం లేదు.

(రావుగారు దుఃఖం నుంచి తేరుకుని కిటికీ వద్ద నిలుచుని అవతల చిమ్మచీకటిని చూస్తున్నారు. ఏమీ కనపించని ఆ చీకటిలో, ఆయన గతం కదులాడుతూందేమో?)

రాజు: (నెమ్మదిగా, సానుభూతిగా) గతంలో ఏవో దుర్ఘటనలు మీకు షాక్ ఇచ్చాయని గ్రహించగలను, మేజర్‌సాబ్. ఆ షాక్‌నించి మీరు ఇంత వరకూ కోలుకోలేకపోతున్నారు. చెప్పించుకోవలసిన వాడినే అయినా, మీరు ఏమీ అనుకోనంటే నా దొక చిన్న సలహా. (ఇటు తిరిగి రాజు వంక ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు రావుగారు.) ఈ హోటల్ తిండి తింటూ, ఈ అద్దెకొంపలో ఉండవలసిన ఖర్మేమిటి చెప్పండి మీకు? హాయిగా తెలుగునాడులో, అయిన ఆత్మీయుల మధ్య—

రావు: (చటుక్కున అందుకున్నారు.) అయిదు అంతస్తుల భవంతి కట్టుకుని వంద మంది నౌకర్ల మధ్య కుంటిచక్రవర్తిలా గడపాలంటావు.

(నవ్వి) ఎవరి కోసం? ఎవరు ఉన్నారు? ఈ శిథిలాలయం ముందు ఇప్పటికి మిగిలాయి, సానుభూతి ఎక్కడా లభించదు రాజా! (క్షణం ఆగి) ఈ అద్దెకొంపలో ఏ దిక్కూ లేదు.

రాజు: (తెల్లబోయి) నా దిక్కా? !

(ఎందుకో రావుగారు నవ్వారు. ఏదో అవతోయేం తలో ఆయన పక్కనే ఉన్న ఫోను మోగింది. రిసీవర్ అందుకున్నారు.)

రావు: (ఫోనులో, మేజర్ రావు హియర్. . . (అవతలి మాటలు విని) ఎస్, ప్లీజ్. (రిసీవర్ రాజుకి అందిస్తూ) మేజర్ రావు ఫోనులో మేజర్ కాల్స్ అన్నీ నీవేనోయ్.

రాజు: (రిసీవర్ అందుకుని ఫోనులో) నాగరాజు స్పీకింగ్. . . గుడ్‌ఈవెనింగ్, డాక్టర్. . . (అవతల మాటలు విని గాభరా పడుతున్నాడు రాజు. తనలోని గాభరా రావుగారు గమనించ కూడదని ప్రయత్నిస్తున్నాడు.) అవునండీ. . . అవును . . నాన్నగారు ఇంకా ఆఫీసునుంచి రాలేదండీ. . . ఆ తరవాత నేనే స్వయంగా వచ్చి మాట్లాడతానండీ . . ప్లీజ్ . . . ఇప్పుడు ఈ ఫోనులో ఏమీ చెప్పలేను. . . అవును. . . అవును . . నన్ను అర్థం చేసుకో కండి. . . తరవాత మీతో మాట్లాడుతానుగా . . .అల్లాగే . . నాన్నగారు రాగానే చెబుతాను . . . (రావుగారు తాపీగా పైపు సిగరెట్టు వెలిగించుకున్నారు.) ష్యూర్. . . ష్యూర్. . . నాన్నగారూ ఆ ప్రయత్నంలోనే ఉన్నారు. ఓ కే . . . ఓకే. . . థాంక్యూ, సర్. . . (రిసీవర్ దించి పెద్ద బరువు దిగినట్టు నిట్టూర్చాడు.)

రావు: (మామూలుగా అడిగారు) ఏమిటి?

రాజు: (ఏదో ఆలోచనలో పడిపోయినట్టు ఉలిక్కిపడి) అతనా, అతమా. . . డాక్టర్ స్వామి. నాన్నగారితో మాట్లాడాలి— (రాజు ఇంకా ఏదో చెబుతూం డగా తిరిగి ఫోను మోగింది. చటుక్కున తనే రిసీవర్ అందుకున్నారు రావు.)

రావు. (నవ్వి) ఆ కాల్ నాదే!

రాజు: (అవతలి కంఠం విని రావుగారికి రిసీవర్ అందిస్తూ) సారీ, సర్. నాదే

(రావుగారు రిసీవర్ అందుకుని అవతల ఎవరితోనో తెలుగులో మాట్లాడుతున్నారు. రాజు ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నాడు.)

రావు: (ఫోనులోనే) నాయ్యక్. . . (నమస్కారం) . . . కే. . . (ఎవరు?). . . అప్నేకేమూన్ థాలో (ఎలా? ఎలా ఉన్నారు? కులాసానా) . . . అమార్‌కే . . చెబుతాను. . . (నాదే ముంది? అలాగే . . మామూలే.) ఆప్లీ కుషాప్ కికి? (వారు ఎక్కడినుంచి) లాయుకే (అలా)— బోల్ — (బాగుంది)... ఏత కే? (ఎక్కడా) — అప్నార్ దాయా. (మీ దయవల్ల) — ఆ ఆః పేంబుచి. (ఆ ... ఆ— రావాలండి) ... కింతు గతో మాసే పాలుకి (కాని క్రిందటి నెలలో దొరక లేదు.) ... అబుకోకే (మళ్లా) ... ఏకూన్ (ఇప్పుడే) రాల్ (బాగుంది) ... ఆశూన్. ఆటాక్ (రండి రండి) ... అప్నార్ జొన్నె

భోశే థాకబ్ (మీకోసం కూర్చుని ఎదురు చూస్తూంటాను.)... రీకాచ్చి ... భాలో... ఆశూన్. (సరే. బాగుంది. రండి.) ఒకే ... (రావుగారు నవ్వేసి రిసీవర్ దించారు.) ఎవరో. తెలుసా? శంభునాధ ఛటర్జీ అని — డిఫెన్స్ మినిస్ట్రీలో ఒక పెద్ద ఆఫీసరు. చచ్చిపోయే వరకూ అప్పుడప్పుడు పిలిచి పలకరిస్తూంటారు. (నిట్టూర్చి) యుద్ధంలో చెయ్యి పోగొట్టుకుని నేను బ్రతికాను కనక. అఫ్ కోర్స్ ఈయన చాలా మంచివాడు. (రాజు ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు.) మహానుభావులంతా దేశానికి ప్రాణాలే ధారపోస్తే నేను ఒక్క చెయ్యి మాత్రమే త్యాగం చెయ్యగలిగిన దేశ భక్తుడిని. అందుకే (హఠాత్తుగా ఆగి) ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావ్?

రాజు : (తేలికగా నవ్వేస్తూ) నథింగ్, సర్.

రావు : (తియ్యగా ప్రశ్నించారు) మహాబలిపురంగూర్చి ఆలోచిస్తున్నావా?

(షాక్ తగిలింది రాజుకి. అది గమనించారు రావుగారు. అటు తిరిగి రిసీవర్ అందుకుని ఏదో నంబర్ డయల్ చేశారు. గాభరా అణుచుకుందికి విశ్వ ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు రాజు.)

రావు : (ఫోనులో) కే ... అనీల్? (ఎవరూ? అనీల్) నాయర్ ఆచేన్ (నాయర్ ఉన్నారా)...డెకెని యెష్ (పిలువు.) (రిసీవర్ చేతితో మూసి, రాజుతో) అనిల్ బోస్ అని ఈ కుర్రాడు చాలా మంచివాడయ్యా. (ప్రసక్తి మారినందుకు తృప్తిపడి తేలికగా నిట్టూర్చాడు రాజు.)

రావు : (రాజుతో) వీళ్ల నాన్న పాపం, యుద్ధంలోనే పోయాడు. నేనంటే ఈ కుర్రాడికి పంచ ప్రాణాలు. ఆ హోటల్‌లో గుమాస్తాగా వేయించాను. (చటుక్కున ఫోనులో) హల్లో, యారది? నాయర్. నాన్ మేజర్ రావ్ పేశరే (ఎవరూ — నాయర్...నేనూ. మేజర్‌రావుని మాట్లాడుతున్నాను.) వణక్కం. (నమస్కారం) ఎన్నయ్యా ఇది? (ఏమిటయ్యా ఇది?) సాపాడు ఎంగయ్యా? (భోజనం ఎక్కడయ్యా) ... వరయిల్లే (రాలేదు)...ఎన్న? (ఏమిటీ) ... ఇప్పు మణి ఎన్న తెరిమా (ఇప్పుడు టైమ్ ఎంతయిందో తెలుసా)... వేడ్నం. వేడ్నం. (అక్కరలేదయ్యా)...కడయాదయ్యా ... సరి... సరి ... ఇట్ ఈజ్ వెరీ బాడ్... ఒకే ... ఒకే... (చిరుకోపంతో ఫోను ఠపీమని దించారు.) నాన్సెన్స్! నాతో ఇలాంటి తమాషాలు పనికిరావు. నాతో టైమ్ అంటే కరెక్ట్‌గా టైమే. ఎనిమిది అయేసరికి నా కారియర్ రావలసిందే. ఎనిమిదిన్నరా అయేసరికి నా భోజనం పూర్తి కావలసిందే. (క్షణం ఆగాక కోపం తగ్గింది. చిన్నగా నవ్వుకున్నారు.) జీవితంలో విలువైన కాలాన్నంతా చెయ్యి జార్చేసుకుని ఇప్పుడు నిమిషాల్ని అపురూపంగా లెక్కపెట్టుకుంటున్నాను. (నెమ్మదిగా వచ్చి కుర్చీలో నీరసంగా వాలిపోయారు.) ఈ మిలిటరీ ఉద్యోగం నా జీవితాన్ని గడియారం ముళ్ల మీద కూర్చోపెట్టి క్రమ పద్ధతిలో నడిపిందయ్యా.

(రావుగారు సిగరెట్టును విసుగ్గా ఆష్ ట్రేలో నొక్కేశారు. అంతలో మధ్య ద్వారం నుంచి రాఘవయ్యగారు వచ్చారు. ఇతను రాజుకి తండ్రి. ఏభై ఏళ్ళుంటాయి. కాని, అతనిలో ఎనభై ఏళ్ల వయస్సు కనిపిస్తూంది. తలంతా నెరిసిపోయింది. పంచ, కమీజు, ఆ పైన పాత కోటు, చేతిలో ఆఫీసు ఫైళ్ళు — ఇదీ వాలకం. పరిస్థితులు దెబ్బతీసి చేస్తున్న చిత్రవధ ఆయన ముఖంలో స్పష్టంగా కనుపిస్తూనే ఉన్నా, అతని మాటలలో చిన్న హాస్యం ధ్వనిస్తూంటుంది. అతని ధోరణే అంత. బాగా అలిసిపోయి వచ్చారేమో, వస్తూనే ఫైళ్లు రాజుకి అందించి ఉస్సురని నిట్టూర్చారు.)

రాజు : ఆఫీసు నుంచి అలా సినిమాకి గాని వెళ్ళి రాలేదు కదా? తొమ్మిది కావస్తూంది, నాన్నా.

రాఘవయ్య : (రాజు ప్రశ్నకి చిరాకేసిపోయి) నా శార్ధంలా ఉంది. నా బ్రతుక్కి సినిమా ఒకటి తోడు. అసలూ ఈ వేళ కయినా కొంప జేరుతా ననుకోలేదు. డబ్బులు తగ్గుతాయి కదా అని కక్కుర్తి పడి ట్రాములో బయలుదేరాను నేను. తీరా హౌరా బ్రిడ్జి మీదకు వచ్చేసరికి ముందున్న బళ్లన్నీ జామయిపోయాయి. ఎలాగో బస్సులు మాత్రం పోతున్నాయి. చచ్చినట్టు బస్సులో వేలాడి కొంపకి చేరుకున్నాను. లాభం కాస్తా గూబల్లోకి దిగింది. (రావుగారితో) ఏమిటి, రావు మహా ప్రభో! భోజనం అయిపోయిందా?

రాజు : (నవ్వేసి) ఆయన ఈవేళ అలిగారట, నాన్నా. భోజనం చెయ్యరట. (ఎడమ వెళ్లిపోయాడు.)

రాఘవయ్య : అలకేమిటండోయ్? !

రావు : భోజనం వేళ దాటిపోయిందని - ----- పంపించవద్దని ఫోను చేసేశాను.

రాఘవయ్య : చేసేశారూ! ఫోనే! ఏమిటో మీది మరీ చాదస్తం సుమండీ! మనమేం యంత్రాలటండీ టక్కుటక్కున గడియారం ముళ్లలాగ తిరగటానికి. ఒక్కొక్కసారి ఆ యంత్రాలే పని చెయ్యవు. ఎంత నియమం ప్రకారం నడవాలనుకున్నా ఒక్కొక్కసారి పట్టూ విడుపూ ఇంత మార్జినూ ఇవ్వాలి సుమండీ! లేకుంటే బ్రతకలేం...

రావు : ఎందుకు బ్రతకలేము? ఏ టైముకి జరగవలసింది ఆ టైముకి అలా గీత గీసినట్టు జరిగిపోవలసిందే. నాకు మిలిటరీ నేర్పిన మొట్టమొదటి పాఠం ఇదే. మీ కో చిన్న ఇన్సిడెంటు చెబుతాను — అల్లా కూర్చోండి.

రాఘవయ్య : (అయిష్టంగా కూర్చుని, లోపల ఉన్న రాజుని ఉద్దేశిస్తూ) ఆ కుంపటి మీద ఇన్ని కాఫీ నీళ్లు పడెయ్యరేం, అబ్బీ. (రావుగారితో) ఆఫీసులో ఆ దిక్కుమాలిన టీ నీళ్లు తాగి తాగి ఈ నాలుక మామిడి టెంకలా తయారయ్యిం దంటే నమ్మండి.

రావు : (గత స్మృతులు నెమరువేసుకుంటూ నెమ్మదిగా లేచారు.) అది నైన్ టీన్ ఫార్టీ టూ. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం జరుగుతోంది.

రాఘవయ్య : అవును సుమండోయి. అప్పుడే కాబోలు విశాఖపట్నంలో బాంబులు వేస్తున్నారంటే అంతా ఇళ్లూ వాకిళ్లూ వదిలేసి తలో దారీ చక్కాపోయాం.

రావు : ఆ రోజులలో మేం పంజాబులో సట్లెజ్ నది ఒడ్డున టెంటులు వేసుకుని ఉండేవాళ్లం. నవంబర్ నెలాఖరు. రక్తం గడ్డకట్టించే భయంకరమైన చలి. అయితే, తెల్లవారి నాలుగూ అయ్యేసరికి డ్యూటీ ప్రకారం వచ్చేసే వాడు యములాడు.

రాఘవయ్య : (తెల్లబోయి)) వాడెవడు?

రావు : (నవ్వి) ఆస్థాన మంగలి. రోజూ మాకు గడ్డాలు చేయటం వాడి డ్యూటీ. ఆ చలిలో లేవటం మాట అటుంచి, కనీసం కదలటానికి కూడా భయంవేసి, తల మీది రగ్గు మాత్రం మెడ వరకూ తొలగించి, మా ముఖాన్ని వాడికి అప్పగించేసి అలాగే నిద్రపోయే వాళ్లం. మాకు తెలియకుండానే వాడు మా గడ్డాలు చేసేసి చక్కా పోయేవాడ

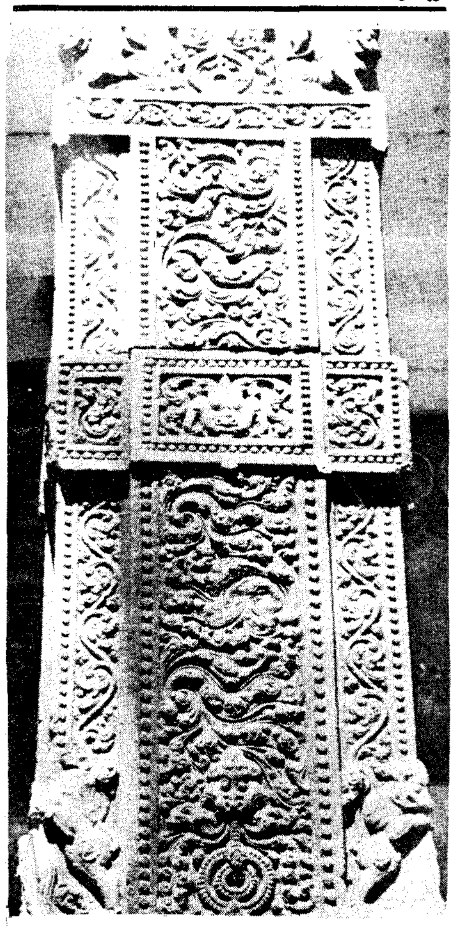

కుడ్యాలంకరణ

ఫోటో — ఎస్. వి. సోమేశ్వరరావు (బొబ్బిలి)

రాఘవయ్య : (ఆశ్చర్యపోతూ) ఓరి నాయనోయ్! మీరు నిద్రపోతూండగానే?

రావు : అందుకేగా ఇప్పుడది చిత్రంగా చెప్పుకోవటం? సరిగా అయిదు గంటలకి నదికి స్నానానికి పోవలసిందే. తీరా పోతే నదిలో నీళ్ళు ఉండవు.

రాఘవయ్య : అయ్యో — అదేమిటి?

రావు : నీటిమీద ఇంతలావు మందాన మంచు పేరుకుని తెల్లగా మెరుస్తూండేది. సరదాగా నదిలోకి ఓ రాయి విసిరితే అద్దం పగిలినట్టు ఠప్పున పగిలేది.

రాఘవయ్య: అంత మంచే!

రావు : అటువంటి రోజులలో కూడా నియమం నియమమే. అయిదున్నరకి యూనిఫారమ్ వేసుకుని రెడీ. ఆరున్నర వరకూ గ్రౌండ్‌లో పెరేడ్. ఆరున్నరకి కాంటీన్‌లో టిఫిన్. అన్నీ టైమ్ టేబిల్ ప్రకారం అలా జరిగిపోవలసిందే. (రాఘవయ్య గారు అలసటతో ఆవలించటం గమనించి నవ్వుకుని) గుడ్ గాడ్! ఆఫీసులో అలిసి పోయి ఇంటికి మీరు వస్తే మధ్య నా కథలు ప్రారంభించానేమిటి? కేరియాన్, కేరియాన్. ముందు రిలాక్స్ అవండి. ఇటీజ్ నా నైన్!

(లోపల రాజా "నాన్నా!" అంటూ పిలిచాడు.)

రాఘవయ్య : (లేస్తూ) ఆఁ!

రావు : (అపుతూ) రాఘవయ్యగారూ, ప్లీజ్! వన్ మినిట్. (రాఘవయ్య ఆగారు) మళ్ళా మరిచిపోతానేమోనని నా భయం. (జేబులోంచి నోట్లు తీసి అందిస్తూ) ప్లీజ్ కౌంట్!

(రావుగారి ముఖంలోకి అలో • చూసి నెమ్మదిగా నోట్లు అందుకున్నారు రాఘవయ్య. ఆయన కళ్ళు చెమర్చటం రావుగారు గమనించ లేదు.)

రావు : (సానుభూతిగా) రాఘవయ్యగారూ, మీ ఆత్మాభిమానాన్ని నేను ఏనాడో అర్థం చేసుకున్నాను. ఎంతో అవసరం పడితే కాని మీరు నన్ను అడగరు. ఉదయం మీరు అడిగినప్పుడు నా దగ్గర రెడీగా కేష్ లేదు. మధ్యాహ్నం బాంక్ నుంచి డ్రా చేశాను. (క్షణం ఆగి) ఇఫ్ యూ డోంట్ మైండ్. ఇంత అర్జెంటుగా ఎందుకు అవసరం వచ్చిందో—

(రాఘవయ్య చటుక్కున తల ఎత్తి చూశారు. ఆయన కళ్ళు వర్షిస్తున్నాయి. అది చూసి నివ్వెరపోయారు రావుగారు.)

రావు : అయామ్ సారీ!

రాఘవయ్య : (కన్నీళ్లతో) ఈ ఒక్క ప్రశ్నకే మాత్రం దయచేసి సమాధానం అడక్కండి, రావుగారూ.

రావు : (ఒత్తిపలుకుతూ) ఏ డాక్టర్ కన్నా ఇవ్వవలసి ఉందా?

రాఘవయ్య : (చటుక్కున) రావుగారూ!

రావు : ఇందాకా మీ డాక్టర్ ఎవరో ఫోను చేశారు. ఆఫ్ కోర్స్ — రాజే మాట్లాడాడు లెండి. (రాఘవయ్య తల వంచుకుని మౌనంగా బాధ పడుతున్నారు.) ఇంకా నా నుంచి ఏదో దాస్తున్నారు. నన్ను పరాయి వాడిలాగే చూస్తున్నారు. అవునా?

రాఘవయ్య : లేదు. అదేం లేదు. దయచేసి నన్ను ఏమీ అడక్కండి, రావుగారూ. నేను ఏమీ చెప్పలేను. నేను పూర్తిగా చితికిపోయి మేడిపండులా బ్రతుకుతూన్న అభాగ్యుడిని. ఎవరికీ ఏమీ వివరించలేని బాధలు మావి. ఇప్పటికే మీ దగ్గర చాలా అప్పు చేశాను. మీ సహాయం ఈ జన్మలో మరిచిపోలేను, రావుగారూ. ఒకవేళ ఈ అప్పులన్నీ తీర్చకుండానే నేను చచ్చిపోతే —.

రావు : (చటుక్కున వారిస్తూ) రాఘవయ్యగారూ, ప్లీజ్! మరి చెప్పకండి. మీరు నన్ను సరిగా అర్థం చేసుకోలేదు. ఆఫ్‌కోర్స్ — నేనూ అంతే అనుకోండి. ఈ వయస్సులో ఇంకా ఎక్కువ అర్జించాలన్న మీ తాపత్రయమూ, వయస్సుకు మించిన మీ శ్రమా చూస్తూంటే ఏ [illegible] నా [illegible] [illegible] (రాఘవయ్య [illegible] [illegible]) ఈ వయస్సులో [illegible] [illegible] శ్రమ? నా [illegible] [illegible] ఆ వయసులో, [illegible] [illegible] ఆ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అతను [illegible] [illegible] [illegible] చెయ్యటం [illegible] [illegible] [illegible]. అతను ఒక [illegible], [illegible] [illegible] చేసుకుంటూ — [illegible] [illegible] అంటూ [illegible] [illegible]? ఈ [illegible] [illegible] — ([illegible] [illegible] [illegible].) సారీ ... [illegible], [illegible]. [illegible] కన్నీళ్ళ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. అయామ్ సారీ

రాఘు: (కన్నీళ్ళ [illegible] [illegible] తుడుచుకుంటూ) [illegible] [illegible] [illegible] రావుగారూ! మేం [illegible] [illegible] [illegible] నాకూ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గారంటే నాకు [illegible], [illegible] [illegible] రాజ రాజ్యాల [illegible] - [illegible], నాడిని [illegible] [illegible] [illegible] కాని, పాపం! [illegible] [illegible] [illegible], రావుగారూ! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కన్ను మూసింది. [illegible] [illegible] [illegible] పిలిచేళ్ళ [illegible] [illegible] [illegible] చెయ్యెత్తు [illegible] [illegible] [illegible]. . .

(పడమ ద్వారం నుంచి [illegible] [illegible] చటుక్కున అక్కడే ఆగాడు. [illegible] [illegible] [illegible] పెట్టిన ఫలహారం ప్లేటుంది. [illegible] [illegible] [illegible] గమనించలేదు.)

రాఘు: బాధ్యతలు మరిచిపోయి [illegible] [illegible] [illegible] చెబుతూ [illegible] [illegible]? కాని, [illegible] పాపం, [illegible] [illegible]... (తండ్రి [illegible] [illegible] [illegible] రాజా చటుక్కున [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అర్థం చేసుకుని, [illegible] [illegible] ఒక చిన్న నకిలీ నవ్వొకటి నవ్వారు రాఘవయ్య. తమూ చిన్నగా నవ్వాడు రాజా.)

రాఘు: రారోయి, [illegible] .. [illegible] [illegible] [illegible]— లేక నేనే చెయ్యి కాల్చకోనా?

రాజా: అన్నం వండి [illegible] చేసాను, నాన్నా!

రాఘు: ఓహో, బ్రహ్మాండం! [illegible] [illegible] వచ్చేది ఉంది చాలు. క్షణంలో [illegible] [illegible].

(రాజా చేతిలో ప్లేటు చూసి) అదేమిటి?

రాజా: రావుగారు ఎలాగూ [illegible] [illegible]? కొంచెం ఉప్మా చేసా.

రావు: (అంతవరకు ఏదో [illegible] వారల్లా చటుక్కున) వర్ ఏ? నో. [illegible].

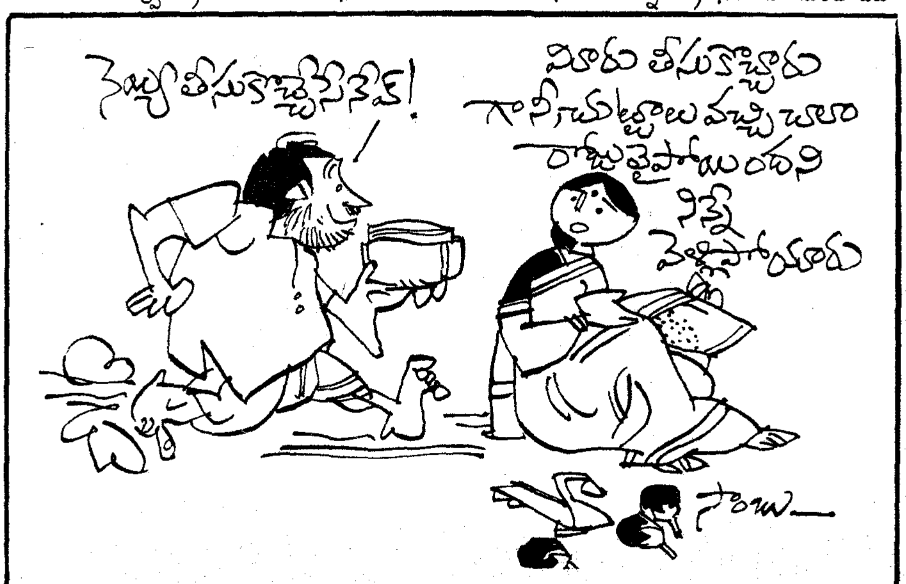

రాఘు: అమ్మమ్మ! మీరు ఆ ముక్కే అనటానికి వీల్లేదు. అన్నానికయితె ఒక నియమం అన్నారు కానీ, ఫలహారానికీనా? అందులోనూ నిమ్మకాయంత ఉప్మా పిసరుకా! మేమేం పరాయి వాళ్లంటండీ? (రాజుతో) వెళ్లరా, అబ్బీ, ఆయన గదిలో ఉంచి రా. వెళ్ళు.

(రాజు కుడిద్వారంలోనికి వెళుతూండగా రావుగారు "ఆగు"! అని గద్దించారు. ఠక్కున ఆగాడు రాజు.)

రావు: ఈ వేళ నేను అసలు ఏమీ తీసుకోదలుచుకోలేదు. కాని, తీసుకుంటున్నాను. ఎందుకో తెలుసా? (కన్నీళ్లు వస్తున్నాయి. అయినా నవ్వారు.) అది నా కోసం స్వయంగా నువ్వు చేశావు కనక.

(రావుగారి కళ్లలోకి వింతగా చూసి, "థాంక్స్" అంటూ నవ్వి చరచరా కుడిద్వారం లోనికి వెళ్లిపోయాడు రాజు.)

రావు: మమకారం చాలా భయంకరమైంది, రాఘవయ్యగారూ! మనిషి జీవితంలో అది వరంలా కన్నా శాపంలాగే ఎక్కువ పని చేస్తుంది. రాజుమీద పగ పెంచుకోవాలనుకుంటే ఎందుకో మమకారమే పెరుగుతోంది. (రావుగారి మాటలు అర్థం కాక తెల్లబోయి వింటున్నారు రాఘవయ్య. రావుగారి కళ్లు వర్షిస్తున్నాయి.) సారీ, ఇవి కన్నీళ్లు కావు, రాఘవయ్యగారూ! చిన్నప్పటినుంచీ నాతో పాటు పెరిగిన నాలో వీక్‌నెస్. అప్పుడప్పుడు ఇలా కన్నీళ్ల రూపంలో నలుగురి ముందూ బయటపడి పోతూంటుంది. (కుడిద్వారం నుంచి వస్తున్న రాజు ఆగాడు.) నవ్వినా, ఏడ్చినా మనిషికి మిగిలేవి కన్నీళ్లే, రాఘవయ్యగారూ. అందుకే ఇవంటే నాకు ఎంతో ఇష్టం.

(ఉప్పొంగి వస్తున్న దుఃఖాన్ని దాచుకోలేక, చరచరా కుడిద్వారం లోనికి వెళ్లిపోయారు రావుగారు. అతని విచిత్ర ప్రవర్తన అర్థం కాలేదు రాఘవయ్యగారికి. నిట్టూర్చాడు రాజు.)

రాఘు: కాఫీ అయిందా? అయితే, తలో చుక్కా పొయ్యి.

రాజు: రావుగారు చాలా చిత్రమైన మనిషి, నాన్నా! మన జగన్నాథం మామయ్య లేడూ? సరిగా అదే వరస. పాపం, ఇదేదో మెంటల్ డిసీజ్, నాన్నా!

రాఘు: మమకారాలు కాటు వేస్తుంటే, పాపం! తట్టుకోలేక పిచ్చెక్కి పోతున్నారు. ఆయన తిన్నవేం మామూలు దెబ్బలా? ఎదిగిన పిల్లలు పోవటం, యుద్ధంలో చెయ్యి పోవటం... ఆయన కనక తట్టుకుని ఇంకా ఇలా నిలబడగలుగుతున్నారు. మరొకరైతే...

రాజు: (నిర్జీవంగా నిట్టూర్చి) కమ్మని జీవితాన్నిచ్చి అందులో విషాదం కుమ్మరించే మనస్తత్వం దేముడి దైవత్వానికే ఒక మచ్చ, నాన్నా! మనిషి జీవితం. . .

(హఠాత్తుగా "రాజూ!" అంటూ వెర్రి కేక వేస్తూ ఆవేశంతో కుడిద్వారం నుంచి వచ్చారు రావుగారు.)

రావు: (వస్తూనే అరుస్తూ) రాజూ! స్టాపిట్! ఆ టేప్ రికార్డర్. . . (టీపాయిమీద అలాగే చచ్చినట్టు పడి ఉన్న టేప్ రికార్డర్ని చూసి తన తప్పు తెలుసుకున్నారు. తను భ్రమ పడ్డానని గ్రహించి తమాయించుకుని చిన్నబోయారు.) సారీ, రాజూ, అయామ్ వెరీ... వెరీ సారీ. నే నేదో భ్రమ పడ్డాను.

(రాఘవయ్యగారు మౌనంగా ఎడమ ద్వారం లోనికి వెళ్లిపోయారు.)

రాజు: (సానుభూతితో నెమ్మదిగా అన్నాడు) ఉదయం నుంచీ మీరు అదోలా ఉన్నారు, మేజర్ సాబ్!

రావు: (నిట్టూరుస్తూ) కరెక్ట్, రాజూ! గ్రహించావు. (ఏదో ఆలోచిస్తూ) మొదటిసారి మా అబ్బాయి ఆర్మీకి సెలెక్ట్ కాలేదయ్యా. వాడు నాతో ఏమనే వాడో తెలుసా? తను చచ్చిపోతే మిలిటరీ యూనిఫారమ్‌లో తీసుకువెళ్లాలనేవాడు.

రాజు: (నిర్ఘాంతపోయి) మై గాడ్!

రావు: అఫ్‌కోర్స్— ఆ నెక్స్ట్ ఇయర్ వాడు సెలెక్ట్ అయ్యాడు. (క్షణం ఆగి) ఈవేళ ఎన్నో తారీకు?

రాజు: (రావుగారిపై ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ) పన్నెండు. ఎందుకూ?

రావు: (గొంతులో దుఃఖాన్ని దాచుకుంటూ) సరిగా ఈ వేళే, అయిదేళ్ల క్రితం ఒక చల్లని సాయంకాలం నా కో పార్శెలు వచ్చింది. నేనూ, రాణీ కొండంత ఆనందంతో ఆ పార్శెలు విప్పుకున్నాం. మిలిటరీ యూనిఫారమ్, మరికొన్ని వస్తువులూ ఉన్నాయి. గవర్నమెంటువారు పంపారు.

అరవిందుని స్మృత్యంజలి

'శంపాలత'

ఏ తపస్వి కనుసన్నల
నివ్వటిల్లె సిరి వెన్నెల?
ఏ యశస్వి మధుబుక్కల
నిండె శాంతి నలుదిక్కుల?

ఎవని కలము వినిపించెను
శారద మంజీర రవము?
ఎవని కదలికలు నించెను
అద్భుత యోగాభ్యాసము?

ఎవనివల్ల మన సంస్కృతి
పొందెను పునరుజ్జీవము?
ఎవని నవోజ్జ్వల చేతన
జాతికి శంఖారావము?

అఖిల జగజ్జనవంద్యుడు -
అతడే శ్రీ అరవిందుడు!
గీతా బోధనకు అవత
రించినట్టి గోవిందుడు!! ★

రాజు: (అర్థం కాలేదు.) యూ మీన్?

రావు: (నిర్జీవంగా నవ్వి) వాటిని చూసుకుని బ్రతుకంతా నవ్వుకోమని: (వచ్చే కన్నీటిని దాచుకుని బలవంతంగా నవ్వుతూ) నా బాబు యుద్ధంలో చచ్చిపోయాడు, రాజూ! (కన్నీళ్లతో) చేసుకున్న పూజలకి ప్రతిఫలంగా భగవంతుడు లాగి లెంపకాయ కొట్టాడు, రాజూ. ఈవేళే (కిటికీ అవతల చీకటిలో ముఖాన్ని దాచుకుంటూ) వెళ్లిపోయాడు కరేజియస్ ఫెలో—వెళ్లిపోయాడు.

(రాజు నిర్ఘాంతపోయాడు. రావుగార్ని ఎలా ఓదార్చాలో అర్థం కాలేదు. అంతలో ఎడమ ద్వారంలో రాఘవయ్యగారు "రాజూ" అంటూ పిలిచారు. రాజు నెమ్మదిగా ఎడమ ద్వారంలోనికి వెళ్లిపోయాడు. తియ్యని పాట ఏదో ప్రతిధ్వనిస్తూంది రావుగారి చెవులలో. నెమ్మదిగా వచ్చి టేప్ రికార్డర్ ఆన్ చేసి కిటికీ దగ్గర నిలుచుని అవతల ఎటో శూన్యంలోకి చూస్తున్నారు. రికార్డర్‌లో టేపు తిరుగుతూంది. ఎవరో అమ్మాయి కమ్మని కంఠం ఆ గదిలో ప్రతిధ్వనిస్తూంది.)

రికార్డర్‌లో స్త్రీ గొంతు: ఈ సముద్రానికి నిజంగా దయలేదు, నాన్నా. సజీవంగా శిలలమీద మలచిన ఆ ఏనుగులు పాపం సాగరగర్భంలోకి ఎంత నిస్సహాయంగా జారిపోతున్నాయో! పల్లవ రాజ్య వైభవాన్ని తిలకించి, మనకి చెప్పాలని నేటి వరకూ ప్రత్యక్ష సాక్ష్యంగా మిగిలింది ఈసముద్రమే, నాన్నా. రాతిలో మలచిన అందాలను ఎంత స్వార్థంతో తనలో చేర్చుకుంటోందో గమనించారా? ఈ కట్టడాలూ, రాతిరథాలూ, శిల్పకళా సంపదా! (మురిసిపోతూ) ఓహ్! పల్లవ చక్రవర్తుల కళాభిమానానికి చెరిగిపోని శాశ్వతమైన శిలా చిహ్నాలు. తాము నూరేళ్లు బ్రతుకుని మాత్రమే మిగుల్చుకుని ఈ శిల్పాలకు కోటి సంవత్సరాల పూర్ణాయుష్షు ప్రసాదించారు, నాన్నా. అందుకే రాజులూ, రాజ్యాలూ మాసిపోయినా ఈ రాళ్లు మాత్రం మన కళ్లముందు అందంగా నిలిచిపోయాయి. ఈ శిల్పాలలో...

(అంతకుముందే కాఫీతో వచ్చాడు రాజు. అవతల చీకటిని చూస్తూ కిటికీ ముందు నిలుచున్న రావుగారినీ,

(తరువాయి 50 వ పేజీలో)

శాపం గెలిచింది!
(31 వ పేజీ తరువాయి)

రికార్డర్‌లో తిరుగుతున్న టేపుని చూశాడు. క్షణం ఆగి నిట్టూర్చి నెమ్మదిగా వచ్చి రికార్డర్‌ని తక్కున ఆఫ్ చేశాడు. హఠాత్తుగా రికార్డర్ ఆగిపోవటంతో చటుక్కున ఇటు తిరిగారు రావుగారు.)

రాజు: (నెమ్మదిగా అన్నాడు.) సారీ, సర్. . . మీరు మళ్ళా ఆవేశం తెచ్చుకుం[illegible] . .

పాప కో పాప
ఫోటో— దిలీప్ [illegible]

రావు: (అప్రయత్నంగా నవ్వేస్తూ) నాలో ఆవేశం ఇంకా ఎక్కడ ఉందయ్యా! నాలో మిగిలిందల్లా ఆవేదనే. ఇంకా భోజనానికి కూర్చోలేదా, రాజా? (కాఫీ తనే స్వయంగా అందుకున్నారు.)

రాజు: ఏదీ, ఇంకా నాన్నగారు ఇప్పుడే బాత్‌రూమ్‌లో దూరారు. ఆయన స్నానం చేసి వచ్చేలోగా మనం ఒక్క తెలుగు సినిమా చూసి రావచ్చు. (నవ్వేసి) ఈలోగా మీ చేతిలో కాఫీ చల్లారిపోతుం దను కోండి.

రావు: (నవ్వారు.) వెరీ గుడ్! (కాఫీ తాగుతూ) చక్కటి కాఫీ తాగి చాలా కాలం అయిందయ్యా. యూ ఆర్ ఎ గుడ్ ఆల్ ఇన్ ఆల్. చక్కగా వండగలవు. మంచి కాఫీ చెయ్యగలవు. (కాఫీ కప్పు టేబిలుమీద ఉంచుతూ) వంట బాగా వండగల అబ్బాయిలకయితే కట్నం రెట్టింపు ఇస్తారటయ్యా.

రాజు: (మామూలుగానే) కరెక్ట్, సర్.

రావు: ఏమిటి? రెట్టింపు కట్నమా? (నవ్వి కుర్చీలో వాలారు.)

రాజు: నో, నో. నాకు ఆ అభిప్రాయమే లేదు, మేజర్ సాబ్. ఈ అమ్మాయిలు ఉన్నారు చూశారూ? ఎంత ఆలోచించినా వీళ్ళు నాకు అర్థం కారండీ. అసలు వీళ్ళని గూర్చి ఆలోచించటం కన్నా బ్రాన్స్టర్ పెట్టుకుని కూర్చోవటం మేలనిపిస్తుంది. నా బి. ఎ. ఫైనల్ ఇయర్‌లో, సర్— నేను 'ఊఁ' అంటే చాలు— నన్ను పెళ్ళి చేసుకోవాలని అందమైన ఆడపిల్లలు రోజూ నా రూమ్ ముందు వచ్చి క్యూలో నిలుచునే వారు. నిజం, సర్.

రావు: (నవ్వేసి) ఐ సీ!

రాజు: (హుషారుగా) మేజర్ సాబ్! మీ కో చిన్న ఇన్సిడెంటు చెప్పనా? నేను ఎమ్. ఎ. లో ఉండగా జరిగింది. (రాజు ఏ విషయం చెబుతాడోనని ఆత్రంగా ముందుకి వంగారు రావుగారు.) క్లాసులు లేని ఒక శనివారం సాయంకాలం ఒక రెండు జడల వల్లకళ్ళ తెల్లటి అమ్మాయి సరాసరి నా దగ్గరకు వచ్చి— (రావుగారు ఎదురు చూసిన విషయం కాదిది. ఆశాభంగం చెంది, నిరాశగా నిట్టూర్చి వెనక్కి వాలారు.) "రాజ గారూ, ఎల్లలు లేని నా ప్రేమ సామ్రాజ్యానికి మీరే రాజు. రాజా, మిమ్మల్ని గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నాను. మీరు లేని నా హృదయం ఎడారి. మీరే నా సర్వస్వం" అంటూ నన్ను కలలో ముంచి పారేసింది. కాబోలు అనుకున్నాను. వారానికి మూడు చొప్పున పన్నెండు ప్రేమలేఖలు వ్రాసింది. మరో నెల తిరిగాక— ఇంట్లో పెళ్ళి చేసి ఉంటారు, వాళ్ళ బావ నిజమై ఉంటాడు. "రాజుగారూ! నా తొందరపాటుకి మన్నించండి. నన్ను మీ చెల్లెలిగా భావించి మరిచిపోండి" అంటూ ఒక చల్లని ఇన్‌లాండ్— స్టాంపులన్నా అంటించకుండా రాసి పారేసింది. క్లోజ్. (చిత్రంగా, తమాషాగానవ్వాడు. రాజు కబుర్లు వింటూ అతని మనస్తత్వాన్ని గూర్చి ఆలోచిస్తున్నారు రావుగారు.) ఇప్పుడు చెప్పండి, ఆ అమ్మాయిని ఎలా అర్థం చేసుకోమంటారు? ప్రేమించటం అంటే అర్థం తెలియని ప్రతి ఆడకూతురికీ ఈ ప్రేమించటం అన్నది ఒక ఫాషన్ అయిపోతే, నా లాంటి అందమైన కుర్రాడు ఎవని ప్రేమలో మాత్రం ఎందుకు చిక్కుకోడు? (నవ్వి) అయినా, చిక్కుకోలేదు. గోడమీద కొట్టిన మేకులా తకాతకామని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చేశాను. నేను అసలు పెళ్ళే చేసుకోను.

రావు: (రాజు ముఖంలోకి సూటిగా చూస్తూ తాపీగా అడిగారు) ఏం? ఎవరినన్నా పాడు చేశావా?

రాజు: (షాక్ తిన్నట్టయింది. రావుగారి ముఖంలోకి భయంగా చూస్తూ) మేజర్ సాబ్— యూ మీన్?

రావు: (తేలికగా నవ్వేస్తూ) ఐ మీన్— నీ అంద చందాల ఆరాధనలో ఏ అమ్మాయి అయినా మనస్సు పాడుచేసుకుందా అని!

రాజు: (తేరుకుని, ముఖంలో భావాలు దాచుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూ) నో, నో. అదేం లేదు, మేజర్ సాబ్! నేను ఎవరినీ ప్రేమించలేదు, ప్రేమించలేదు. (రాజు మనస్సులో చెలరేగిన సంఘర్షణ గ్రహించారు రావుగారు. నెమ్మదిగా లేచి ఊరడిస్తూ అన్నారు.)

రావు: గత స్మృతులు చాలా భయంకరమైనవి, రాజా! ఒక్కొక్కసారి అవి ఎంత హాయిని ఇస్తాయో, మరొక్కసారి [illegible] అంత దారుణంగా [illegible] (రాజు [illegible] భయంగా [illegible]) [illegible] ఎన్నెన్నో [illegible], రాజా! ఏ [illegible] [illegible] ఏ [illegible] [illegible] ఎక్కువ [illegible] ([illegible] ముఖంలోకి తీక్షణంగా [illegible] [illegible] రాయన.) మన్నింకా [illegible], రాజా! క్షమించే వెలుగులోని [illegible] కాదు, క్షమించని చీకటిలోని [illegible] [illegible] శక్తి, అనుభవమూ నరపే [illegible].

([illegible] ఎందుకో బాగా భయపడుతున్నాడు. [illegible] ఏదో చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడే [illegible], తప్పించుకుపోతున్నాడు. అంతలో [illegible] నుంచి రఘువయ్య వచ్చారు. [illegible] [illegible] [illegible]ఉంది. తువ్వాలుంది.)

రాజు: వెరీ గుడ్. మీ స్నానం [illegible]ంది. భోజనానికి ఏమిటి ఆలస్యం? [illegible].

రావు: మీరు ఏదో మాట్లా[illegible] ఉంది?

రాజు: అరా? అది. . . (ఏం [illegible] అర్థంకాక చటుక్కున) అది నా చెయ్యి [illegible]. ఎప్పుడూ అడగని ప్రశ్న ఈ వేళ [illegible]. నా చెయ్యి ఎలా పోయింది అని? అదే [illegible]ను. (రాజు వంక ఓ సారి అదోలా చూసి) [illegible], రాజా! (చటుక్కున రావుగారి ముఖం[illegible]చూశాడు రాజు. ఆయన ముఖంలో ఏ [illegible] గమనించలేక, [illegible] వంచుకుని మెల్లగా [illegible]ద్వారం లోనికి వెళ్ళిపోయాడు. ఇదేమీ [illegible]గారు గమనించ లేదు.)

రావు: మొన్న మొన్న బంగ్లాదేశ్ యుద్ధంలోకదూ పోయిందన్నారు.

రావు: (ఓ సారి మొండిచెయ్యి చూసుకుని నిట్టూర్చారు. క్షణం ఆగి) ఇన్నేళ్ళు నాతో పెరిగి, నాకు సేవ చేసిన ఈ చెయ్యి— మొన్న మొన్ననే నా చేయి జారిపోయింది, రఘువయ్యగారూ! (ఎటో చూస్తూ గతాన్ని నెమరువేసుకుంటూ) ఆ రోజు— ఆ రోజు సాయంత్రం విజయగర్వంతో ఢాకా చేరుకుంటున్నాం. పొలిమేరలో ప్రారంభ మయింది ఫైరింగ్. నేనూ, రాంసింగూ వెర్రి ఆవేశంతో ముందుకి దూసుకుపోతున్నాం. చుట్టూ ఎర్రని మంటలు! (యుద్ధరంగాన్ని ఉద్రేకంతో వర్ణిస్తున్నారు.) శత్రువుల హాహా కారాలూ, సహచరుల విజయధ్వానాలూ, మర ఫిరంగుల ప్రళయ గర్జనలూ— వాతావరణం భయంకరంగా ఉంది. యుద్ధరంగం! ప్రాక్టికల్

దాచుకుని నిర్జీవంగా నవ్వారు రాఘవయ్య.)
చాలు, నాన్నా, చివరి వరకూ నా కా నవ్వే చాలు.
(రాజు దుఃఖం గమనించి తాను తెప్పరిల్లారు రాఘవయ్యగారు. కళ్ళు తుడుచుకుని మెల్లగా అన్నారు.)

రాఘు: నే నలా డాక్టర్‌గారి ఇంటివరకూ వెళ్లి వస్తాను. రావుగారి కోసం ఎవరన్నా వస్తే కూర్చోమను. తాళం చెవు లిచ్చారు. అలమారలో ఉన్నాయి.
(రాఘవయ్య మధ్య ద్వారం లోనికి వెళ్లి పోయారు. అటే కన్నీళ్లతో చూస్తూండి పోయాడు రాజు. అంతలో ఏదో గుర్తుకి వచ్చి రావుగారి గదికి ఉన్న తాళంకప్ప చూసి, క్షణం యోచించి చరచరా ఎడమ ద్వారం లోనికి వెళ్లి పోయాడు. మరుక్షణం తిరిగివచ్చి రావుగారి గది తాళం తెరిచాడు. అటూ ఇటూ చూసి నెమ్మదిగా (మధ్యద్వారం) మధ్య తలుపు గొళ్లెం పెట్టి సరాసరి కుడిద్వారం లోనికి వెళ్లిపోయాడు మరో నిమిషం గడిచాక కుడిద్వారం నుంచి వచ్చాడు. అతని చేతిలో అయిదారు డైరీలు ఉన్నాయి. అవి ఒక్కొక్కటే చూసేందుకు ఉపక్రమించేలోగా మధ్య ద్వారం అవతల అలికి డయింది. ఎవరో తలుపు తట్టారు. గాభరా పడ్డాడు రాజు. అవతల "రాజా" అంటూ పిలిచారు రాఘవయ్య. తండ్రి గొంతు విన్నాక భయం తీరి తలుపు తీశాడు రాజు.)

రాఘు: (వచ్చి సరాసరి ఎడమద్వారంలోనికి వెళ్ల బోయి, రాజు చేతిలో పుస్తకాలు చూశారు.)
రాజా, ఏమి టవి?

రాజు: (తడబడి— మెల్లిగా నవ్వేస్తూ) ఇవి— ఇవి రావుగారి డైరీలు, నాన్నా. . .

రాఘు: (తెల్లబోయారు) ఏమిటీ? రోజూ ఆయన వ్రాసుకుంటూన్న డైరీలే. వద్దు, రాజా, పరాయి జీవితాలు పరిశోధించటం నేరం, రాజా.

రాజు: నో, నో. ఆయన్ని పరిశోధించాలని కాదు, నాన్నా. వీలయితే సహాయం చెయ్యాలనే. వారి మనస్సులో ఎన్నో బాధలూ, గాథలూ దాగున్నాయి, నాన్నా. అవి ఆయన ఎలాగూ చెప్పరు. కనీసం ఇవన్నా చెబుతాయేమోనని. పాపం, ఆయన పిచ్చివాడిలా బాధపడుతూంటే నాకు చాలా భయంగా ఉంది, నాన్నా. ఇవి చదివి ఆయన్ని ఎలాగైనా ఊరడించా లని...

రాఘు: (బాధగా నవ్వి) ఎవర్ని ఎవరుమాత్రం ఊరడించగలరు, రాజా! బాధలూ, గాయాలూ మన గుండెలలో లేవూ?

రాజు: (తమాషాగా కోపం తెచ్చి పెట్టుకుని) అదిగో. నువ్వు అలా మాట్లాడితే నేనీవేళ భోజనం చెయ్యను మరి. నవ్వు, నాన్నా, నవ్వాలి మరి.

రాఘు: హాయిగా ఏడవటానికి కూడా నోచుకోని బ్రతుకు నాది. సరిలే, చూసి వెంటనే దాచెయ్యి. మళ్లా ఆయన వచ్చి చూస్తే బాగుండదు.

రాజు: (నవ్వేస్తూ) థాంక్యూ, నాన్నా!
(రాఘవయ్య లోనికి వెళ్లారు. రాజు ఉత్సాహంతో డైరీలు తిరగవేస్తున్నాడు. రాఘవయ్య గారు మందు సీసా పుచ్చుకుని తిరిగి వచ్చి లోనికి వెళుతూ ఆగారు.)

రాఘు: తలుపు వేసుకో. రాజా!
(రాఘవయ్య లోనికి వెళ్లిపోయారు. డైరీలు తిరగవేస్తూన్న ఉత్సాహంలో ఆయన మాట వినిపించుకోలేదు రాజు. మధ్య ద్వారం తలుపు తెరిచే ఉండి పోయింది. అది రాజు గమనించలేదు. ఆసక్తితో ఒక్కొక్క డైరీ తెరిచి, అక్కడక్కడ ముఖ్యమైన విషయాలు చదువుతూ మధ్య మధ్య ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు రాజు. దాదాపు అన్ని డైరీలూ తిరగ వేశాడు. ఎక్కడో చర్చిలో కాబోలు వరసగా గంటలు మ్రోగాయి. ఆసక్తితో పేజీలు తిరగవేస్తూ హఠాత్తుగా ఒక చోట ఆగిపోయాడు. ఒక పేజీలో విషయం చూస్తూనే విభ్రాంతు డయ్యాడు. ఆ పేజీ చదివాడు. మనిషి ఎందుకో నిలువెల్లా వణికిపోతున్నాడు. పిచ్చి వాడిలా ఆ పేజీనే మళ్లా చదివాడు. అతని మనసులో విపరీతమైన సంఘర్షణ చెలరేగింది. గత స్మృతు లేవో అతన్ని కలవరపరచ నారంభించాయి. మరొక్క మారు ఆ పేజీలో విషయాన్ని చదివి "మేజర్ సాబ్!" అంటూ వెర్రి కేక వేశాడు. అతని చేతిలో డైరీ నేల జారి పోయింది. నిలువెల్లా వణికిపోతూ మోకాళ్ల మీద కూర్చుని ఆ పుస్తకాన్ని ఏదో పాముని చూసినట్టు వెర్రిగా చూస్తున్నాడు. గదిలో అంధకారం ఆవరించుకుంది. అంతలో రావు గారి గొంతు ప్రతిధ్వనించి రాజుని భయభ్రాంతుణ్ణి చేసింది.)

రావుగారి గొంతు: మహాబలిపురం ఎప్పుడైనా చూశావా, రాజా?
(భయంతో నలు దిక్కులూ చూస్తున్నాడు రాజు. తిరిగి రావు గారి గొంతు వినిపించింది.)

రావు గొంతు: ఈ శిథిలాలయం ముందు శిల్పికి సహకారమూ, సానుభూతీ ఈ ప్రపంచంలో ఎక్కడా లభించవు, రాజా! ఈ అద్దె కొంపలో — నీ దగ్గర తప్ప!!
(రాజు మనస్సులో విపరీతమైన సంఘర్షణ జరుగుతూంది. తిరిగి రావు గారి గొంతు.)

రావు గొంతు: రాజు మీద నేను వేసే ప్రతి ఎత్తూ ఫలించాలి, రాజా! నీ ఆట నా చేతిలోనే కట్టుబడాలి.
(వెర్రిగా దిక్కులు చూస్తున్నాడు రాజు. వేరొక దిక్కు నుండి రావుగారి గొంతు.)

రావు గొంతు: నువ్వింకా చిన్న వాడివి, రాజా! నీ జీవితంలో ఏ పాడు సంఘటనైనా జరిగి

ఉంటే — అది మరిచిపోవటానికే ఎక్కువ ప్రయత్నించు.

(భయభ్రాంతు డవుతున్నాడు రాజా. మరొక దిక్కు నుండి రావుగారి గొంతు వినిపిస్తోంది.)

రావు గొంతు : మహాబలిపురం ఎప్పుడైనా చూశావా, రాజా? ఎప్పుడైనా వీలయితే ఒక్కసారి వెళ్లి చూడు. ప్రతి ఆర్టిస్టూ జీవితంలో ఒక్కమారయినా వెళ్లి చూసి రావలసిన శిథిలాలయం అది.

(వెనువెంటనే వేరొక పక్క నుంచి రావు గారి గొంతు వినిపించింది.)

రావు గొంతు : ఇప్పుడు నీ రాజుకి రక్షణ లేదు, రాజా, ఆట కట్టు.

(వేరొక పక్కనుంచి రావుగారి గొంతు.

రావు గొంతు : రాజీ మా అమ్మాయి, రాజా! పాపం చాలా మంచి పిల్ల. అఫ్‌కోర్స్ — ఇప్పుడు లేదనుకో. దానికి జంతికలంటే ప్రాణం, రాజా!

(తిరిగి రావుగారి ప్రశ్న.)

రావు గొంతు : మహాబలిపురం ఎప్పుడైనా చూశావా, రాజా?

(రాజా వెర్రివాడిలా గడగడలాడి పోతూ చూస్తున్నాడు. రావు గారి అదే ప్రశ్న ఎన్నెన్నో గొంతుకలతో అన్ని పక్కల నుంచీ ప్రతిధ్వనిస్తోంది. పిచ్చెక్కిపోతున్నాడు రాజు. ఉద్రేకంతో ఊగిపోతూ "మేజర్ సాబ్!" అంటూ అరిచాడు.)

రాజు : (అరుస్తూ) నన్ను మరి చిత్రవధ చెయ్యకండి, మేజర్‌సాబ్! ఇన్నాళ్లూ అబద్ధమే చెప్పినా ఇప్పుడు నిజమే చెబుతున్నాను, మేజర్ సాబ్! నేను మహాబలిపురం చూశాను, మేజర్ సాబ్. చూశాను. (పశ్చాత్తాపంతో బాధ పడుతూ) ఆ ద్రోహం చేసింది నేనే. నన్ను కన్న తండ్రిలా ప్రేమిస్తూ, భగవంతుడిలా ఆదుకుంటూన్న మీకే అంతటి ద్రోహం చేశాను, మేజర్ సాబ్! తెలియకే చేశాను. ఆ పాడు సంఘటన ఎవరికీ తెలియకూడదని గుండెల్లో గాయంలా దాచుకుని నరక యాతన అనుభవిస్తూన్న ద్రోహిని నేనే, మేజర్ సాబ్! (కన్నీళ్లతో) నేను మహాబలిపురం చూశాను. మీ చిరునవ్వు వెనక, మీ హృదయంలో ప్రజ్వరిల్లే జ్వాలలు నాకు ఇప్పుడు అర్థమవుతున్నాయి, మేజర్ సాబ్. నన్ను మన్నించండి.

(చుట్టూ కమ్ముకున్న అంధకారంలో చిన్న కాంతి రేఖ. ఆ వెలుగులో అస్పష్టంగా రావుగారి ఆకారం. ఆయనకి రెండు చేతులూ ఉన్నట్టే కనిపిస్తోంది ఆ మసక చీకటిలో. వెర్రిగా చూస్తున్నాడు రాజు.)

రావు : లేదు. నువ్వు క్షమార్హుడివి కావు. నువ్వు ద్రోహివి. ఆ రాత్రే నిన్ను కాల్చి పారెయ్యాలనుకున్నాను. కాని నీలో లేని మానవత్వం నాకు

దగ్గులను కొట్టిపడవేయు ఛాంపియన్

గ్లైకోడిన్ వలె దగ్గులను కొట్టిపడవేయగల గృహవైద్యం మరొకటి లేదు. దగ్గులను 4 స్థలాలలో — అనగా మెదడు, గొంతు, రొమ్ము, ఊపిరితిత్తులలో — ఎదుర్కొని సంపూర్ణ ఉపశమనాన్ని యిస్తుంది. • ఇది త్వరగా పని చేస్తుంది • రుచికి మధురం • మరియు పొదుపు.

గ్లైకోడిన్ — లక్షలాది ప్రజలు 40 ఏళ్లుగా నమ్ముకొన్నది

Alembic

everest/617a/ACW tl

అడ్డుపడింది. రాత్రికి రాత్రే నువ్వు పారిపోయావు. కాని, నిన్ను నేను గుర్తించాను. ఈ ప్రపంచంలో ఎక్కడ దాగున్నా నిన్ను పట్టి పాధిస్తాను. ఆ దేముడన్న వాడు నిజంగా దేముడే అయితే, న్యాయం, ధర్మం వాడి పాలనలో ఉంటే నువ్వు నాశనం అయిపోవాలి. నువ్వు నాశనం అయిపోవాలి.

(చటుక్కున రావుగారి ఆకారం అంతర్థానమయింది. ఆయన గొంతు మాత్రం గదిలో ప్రతిధ్వనిస్తోంది.)

గొంతు : నువ్వు నాశనం అయిపోవాలి.

రాజు : (వెర్రిగా వారిస్తూ) నో!

గొంతు : (ఘోరంగా శపిస్తూ) నాశనం అయిపోవాలి.

రాజు : (వేడుకుంటూ) నో!

గొంతు : (అరుస్తూ) నాశనం అయిపోవాలి.

రాజు : (దీనంగా ప్రాధేయపడుతూ) నో!

గొంతు : (గది అంతా ప్రతిధ్వనించేలా వెయ్యి కంఠాలతో శపిస్తూ) నాశనం అయిపోవాలి.

రాజు : (ఉద్రేకంతో అరిచాడు.) నో నో నో! మేజర్ సాబ్ — మరిక శపించకండి.

ఆ గదిలో నెమ్మదిగా కాంతి అలుముకుంది. రాజు తప్ప వేరెవ్వరూ లేరు. గడగడ వణికిపోతూ పిచ్చివాడిలా దిక్కులు చూస్తున్నాడు. హఠాత్తుగా అతని దృష్టి క్రింద పడి ఉన్న డైరీ మీద పడింది. మోకాళ్ళ మీద కూర్చుని విలపిస్తున్నాడు.)

రాజు : మరి శపించకండి, మేజర్ సాబ్! శపించకండి. మీ శాపాలు నన్ను ఏనాడో కాటేశాయి. జీవం లేని ఈ కళ్ళలో నెరవేరవని తెలిసీ ఆశలు నింపుకుని మీ శాపాల్ని అనుభవిస్తూనే ఉన్నాను, మేజర్ సాబ్! దిక్కుమాలిన చావుకి ఎదురు చూస్తూ పురుగులా బ్రతుకుతూన్న నన్ను ఇంకా శపించకండి, మేజర్ సాబ్ శపించకండి. మీ శాపం ఫలించి నేను నాశనమే అయిపోయాను, మేజర్ సాబ్!

(రాజు కూలబడి ఏడుస్తూండగా మధ్య ద్వారం నుంచి రావుగారు వచ్చారు. పంచ, సిల్కు లాల్చీ, పైనొక శాలువా, మొండిచెయ్యి, ఎడమ చేతిలో డబ్బు సంచీ...ఆయన రావటంతో చటుక్కున లేచి చిందరవందరగా పడి ఉన్న డైరీలను ఏం చెయ్యాలో అర్థం కాక కంగారు పడుతూన్న రాజునీ, డైరీలనూ, తెరిచి ఉన్న తన గదినీ చూసి జరిగిందేమిటో గ్రహించారు రావుగారు. ఆయన నోటంట ఏ గర్జన విని పిస్తుందో నని భయంతో చూస్తూన్న రాజుని ఎంతో నెమ్మదిగా ప్రశ్నించారు రావుగారు.)

రావు : నా డైరీలు పూర్తిగా చదివేశావా, రాజూ? నా గుండెల్లో భద్రంగా దాచుకున్న నా గతం అంతా పెళ్ళగించి పరిశోధించేశావా? నువ్వు నన్ను గుర్తించలేక పోయినా, నిన్ను నేను ఏనాడో గుర్తించాను, రాజూ! ఇప్పుడైనా అర్థమయిందా నేను ఎవరినో? ఇది మన నాటకంలో చరమాంకం, రాజూ! ఇప్పటికైనా నా ప్రశ్నకి సూటిగా సమాధానం చెప్పు — మహాబలిపురం చూశావా? (డబ్బుసంచీ టేబిలుమీద ఉంచారు.)

రాజు : (మనిషి గడగడలాడిపోతున్నాడు. గొంతు వణుకుతూంది.) చూచాను.

రావు : (గద్దిస్తూ) ఎప్పుడు? (రాజు మౌనం) నిన్నే. (గర్జించారు.) ఆ రోజు ఏం జరిగింది?

(భయంతో అవాక్కయి పోయాడు రాజు. క్షణం ఆగి ఉద్రేకాన్ని అదుపులో పెట్టుకున్నారు రావుగారు.)

రావు : నువ్వు సమాధానం చెప్పలేవు. పోనీ, నేను చెప్పనా? నువ్వు మంచితనం ముసుగులో దాగున్న కిరాతకుడివి, రాజూ! ఒక నిండు జీవితాన్ని పొట్టన పెట్టుకున్న రాబందువి. నీ పశు కామంతో ఒక అమాయకురాలు — ఈ ప్రపంచంలో ఇంకా కన్ను తెరవని లేత గులాబి — నా ఆశలన్నీ రాశిగా పోసుకున్న నా రాజీని నిర్దాక్షిణ్యంతో కాలరాచిన కాలసర్పానివి నువ్వు. (దుఃఖం ముంచుకు వస్తూంది.) సుందర శిల్పాలను చూడాలని కొండంత ఆశతో పిక్నిక్‌కి వచ్చాం. యూనివర్సిటీ స్టూడెంట్సుతో నువ్వూ ఆ రోజే మహాబలిపురం వచ్చావు. ఉత్సాహంతో కేరింతలాడుతూ శిల్పాల మధ్య తిరిగిన నా రాజీ పొరలు కమ్మిన నీ కళ్ళ బడింది. నీలో విషబీజం మొలకెత్తి రాత్రికి రాత్రే కాటువేశావు. పాండవుల రథాల వెనక, ఆ మంటపం మీద నా రాజీ నిస్సహాయంగా విలపిస్తూ నీ పశు కామానికి బలయిపోయింది. దాహం తీరి రాత్రికి రాత్రే నువ్వు పారిపోయావు. (కన్నీళ్ళతో) మర్నాడు ఉదయం సముద్రంలో తేలింది నా రాజీ శవం!!

రాజు : (వినలేక వారిస్తూ) మేజర్ సాబ్...

రావు : (దుఃఖంతో) రాతి ఏనుగుల్ని సముద్రం మింగేస్తూందని బాధ పడింది నా చిట్టి తల్లి. కాని, ఆ సముద్ర గర్భంలోనే తనూ జారిపోయింది, రాజూ, మహాబలిపురానికి బలయిపోయింది.

రాజు : (పశ్చాత్తాపంతో బాధపడుతూ) ప్లీజ్. మరి చెప్పకండి. నాటి నా పాపానికి నేటి వరకూ శిక్ష అనుభవిస్తూనే ఉన్నాను, మేజర్ సాబ్!

రావు : (కన్నీళ్ళు తమాయించుకుని వ్యంగ్యంగా నవ్వారు.) శిక్షా! శిక్ష నీకు కాదు, రాజూ. నాది!! గుండెల్లో రంపపుకోత అనుభవిస్తున్నది నేను. (కన్నీళ్ళు జారిపోతూన్నాయి. రాజు వంక దీనంగా చూస్తూ) రాజూ, నిన్ను నా పసిది ఏం చేసిందని కాలరాచావు? ఇరవై సంవత్సరాలు కంటిపాపలో దాచుకుని పూవులా పెంచుకున్న నా పాపను ఒక్క క్షణం ఆవేశంతో నాశనం చేశావు. శాశ్వతంగా నాకు చీకటే మిగిల్చి నువ్వు చల్లగా పారిపోయావు. ఇంతకన్నా నాకు మరో శిక్ష

విశాఖపట్టణంలో సముద్రతీరాన విజయం చేసి ఉన్న శ్రీ పాండురంగ విఠల్, శ్రీ రుక్మాబాయి ఆలయంలో ఆషాఢ శుద్ధ ఏకాదశి ఉత్సవం పురీ పీఠాధిపతులు జగద్గురు శ్రీ శంకరాచార్యుల అధ్యక్షతను జరిగింది. నాటి ఉదయం శ్రీ కృష్ణ చైతన్య మఠానికి చెందిన శ్రీ పురుషోత్తమ బ్రహ్మచారి అఖండజ్యోతి వెలిగించారు. ఆలయ స్థాపకులు సంత్ కేశవదాస్‌జీ కెనడానుంచి పంపిన సందేశంలో కార్తిక ఏకాదశికి విశాఖపట్టణం రానున్నట్లు తెలియపరిచారు. నాటి ఉత్సవంలో శ్రీయుతులు వై. సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరరావు, డబ్ల్యు. వి. రామారావు, జి. మార్కండశాస్త్రి ప్రసంగించారు. శ్రీ దివాకర్ల రామమూర్తి స్వాగత వచనాలు పలికారు. రుద్రాభిషేకం, పంచామృతాభిషేకం, జగద్గురువుల సన్నిధానంలో అఖండ భజన జరిగాయి.

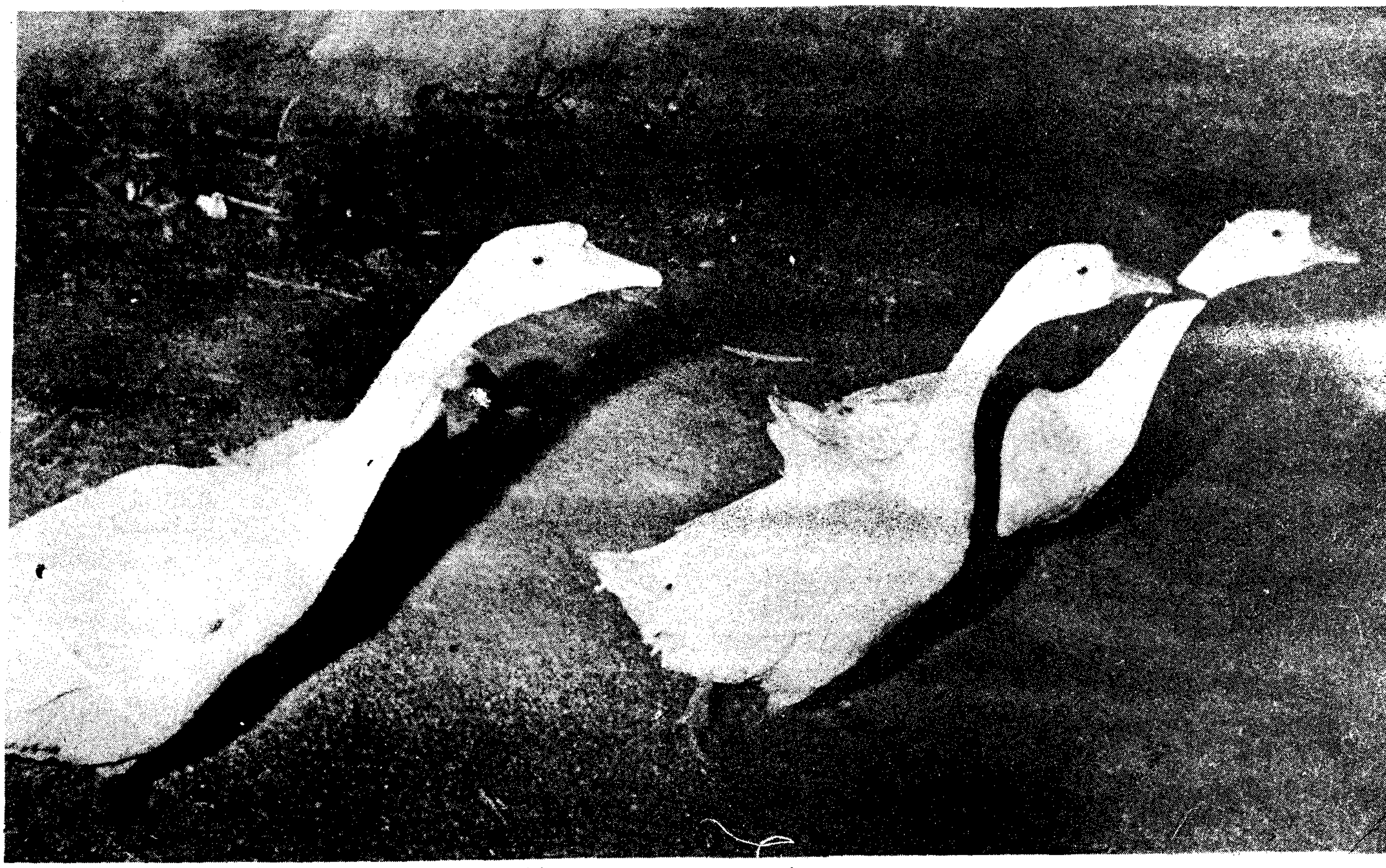

గుసగుస . . .

ఫోటో : కామేశ్వర్ (హైదరాబాదు)

ఏముంటుంది, రాజా? ! (దగ్గు తెర ముంచుకు వచ్చి కిరకిరలాడుతున్నారు.)

రాజు : అంత మాట అనకండి, మేజర్‌సాబ్. నేను చల్లని తప్పుకుని పారిపోలేదు. నిరంతరం ఆమెకోసం అన్వేషిస్తూనే ఉన్నాను.

రావు : (రాజును చూస్తుంటే ఆవేశం పెరిగిపోతూంది. ఉద్రేకపడుతున్నారు.) రాజా! నీకోసం నాలుగేళ్ళ వెయ్యి కళ్ళతో గాలించాను. ఒక పక్క యుద్ధంలో పనిచేస్తున్నా, నా ధ్యేయం అంతా నిన్ను సాధించాలనే. ఆ యుద్ధంలో నేను చావకూడదని మనసారా ఆ దేముడికి మొక్కుకున్నాను. అందుకే ఈ చెయ్యే పోయింది కాని, నేను మిగిలాను, రాజా! నిన్ను వెతుక్కుంటూ కలకత్తా చేరాను. నీ కోసమే ఈ ఇంట్లోకి వచ్చాను. నీ కోసమే.

రాజు : కాని, మిమ్మల్ని నేను గుర్తించనే లేదు, మేజర్ సాబ్. మహాబలిపురం గూర్చి మీరు అడిగినప్పుడల్లా ఆ పాడు సంఘటన నా మనస్సులో మెదిలి, ఆమె దీనాలాపన నన్ను తూట్లు పొడిచేది. చేసిన పాపానికి నాలో పశ్చాత్తాపం నన్ను దహించివేస్తూంది, మేజర్‌సాబ్. ఆమె కనిపిస్తే క్షమాపణ కోరుకుని నా దాన్ని చేసుకోవాలని ఇన్నాళ్ళా గాలిస్తూనే ఉన్నాను. కాని, నా కామె కనిపించనేలేదు.

రావు : (నిస్పృహాయంగా, నిర్జీవంగా నవ్వారు.) కనిపించదు, రాజా! నీ అన్వేషణకీ, నా ఆవేదనకీ అందని ఏవో లోకాలకి వెళ్ళిపోయింది. నీ పాపానికి నన్ను శపించి వెళ్ళిపోయింది, రాజా! (ఆయనలో తిరిగి ఆవేశం విజృంభించింది.) పో. నువ్వు హాయిగా కలకల్లాడుతూ తిరుగు. నవ్వుతూ, కేరింతలాడుతూ కనుపించిన ప్రతి కన్నె పిల్ల జీవితాన్నీ దగ్ధం చెయ్యి!

రాజు : (ఈ నిందారోపణకి భరించలేక వారిస్తూ) మేజర్‌సాబ్!

రావు : ఋజువులూ, సాక్ష్యాలూ లేని చల్లని హత్యలు చేసే నిన్ను ఏ కోర్టూ, ఏ చట్టమూ శిక్షించలేదు, రాజా, శిక్షించలేదు.

(రావుగారి ఆవేశం పెల్లుబికిపోయింది. రాజు అవాక్కయి తల వంచుకుని నిలుచుండిపోయాడు. అంతలో మధ్య ద్వారం నుంచి రాఘవయ్య గారు వస్తూ పరిస్థితి అర్థంకాక అక్కడే నిలుచుండిపోయారు. ఆయన చేతిలో మందు సీసా ఉంది. ఆయన్ని ఎవరూ గమనించలేదు.)

రావు : (అరుస్తూ) రాజా! మనిషిని సాటి మనిషి శారీరకంగా హింసిస్తే ప్రతి చట్టమూ, కోర్టూ అతన్ని శిక్షించగలదు. కాని, మనిషిని మరో మనిషి మానసికంగా హింసించి చిత్రవధ చేస్తే ఈ ప్రపంచంలో ఏ కోర్టూ అతన్ని శిక్షించలేదు. కాని, ప్రతి ఒక్కరి హృదయంలోనూ ఒక్కొక్క న్యాయస్థానం ఉంటుంది. అది నిజం విచారించి సరయిన శిక్ష విధిస్తుంది. (ఆవేశంతో అరుస్తూ) అడుగు, రాజా, నీకు ఏ శిక్ష సరయినదో నీ అంతరంగాన్నే అడుగు !!

(అంతవరకూ మౌనంగా వింటూ నిలుచున్న రాఘవయ్యగారు మరి ఆగలేక "రావుగారూ!" అంటూ వారిస్తూ ముందుకు వచ్చారు. హఠాత్తుగా ఆయన్ని చూస్తూ రావుగారు, రాజా తెల్లబోయారు.)

రాఘ : అతనికి సరయిన శిక్ష ఏమిటో అతను అనుభవిస్తూనే ఉన్నాడు, రావుగారూ. ఇంతకు మించిన శిక్ష మరొకటి ఉండదు. మమ్మల్ని మేం ఓదార్చుకుంటూ మీ ముందు నవ్వుతూ తిరుగుతున్నామే కాని ...

(రాఘవయ్యగారు చెప్పబోయేది తెలుసు రాజుకి. వలదని వారిస్తూ, "నాన్నా!" అన్నాడు రాజు.)

రాఘ : (కన్నీళ్ళతో) వందలూ, వేలూ వాడి మందులకే ఖర్చు పెడుతున్నాం, రావుగారూ. కాని ...

రావు : (అర్థంకాక) యూ మీన్?

రాజు : (నిర్జీవంగా నవ్వాడు, ఏడవలేక.) ఇక చెప్పేస్తాను, రావుగారూ. మరిక దాచి ప్రయోజనం లేదు. ఈ ప్రపంచంలో ఎవరికీ రాకూడని జబ్బు నన్ను మింగేస్తూంది, రావు గారూ. (దుఃఖం పొంగి పొరలి వచ్చేస్తూంది.) నే నింక ఆట్టే రోజులు బతకను, రావుగారూ. (బావురుమంటూ) మీ శాపం నిజంగా గెలిచింది, రావుగారూ. మీరే గెలిచారు.

(అక్కడ మరి ఉండలేక ఏడుస్తూ చరచరా ఎడమ ద్వారం లోనికి వెళ్ళిపోయాడు రాజు. రాఘవయ్య గారి చేతిలో మందు సీసా కింద పడి ముక్కలయింది. అరచేతిలో ముఖం దాచుకుని ఏడుస్తున్నా రాయన. రాజు సమాధానం విభ్రాంతుణ్ణి చేసింది రావుగారిని. "రాజా!" అంటూ ఆయన వేసిన కేకతో ఆ భవంతి ప్రతిధ్వనించింది.)

(తెర)